

Nota zienswijzen

Behorende bij:

Omgevingsvisie gemeente Heusden

Vastgesteld in de raadsvergadering van 28 maart 2023

Inleiding

Het ontwerp van de Omgevingsvisie lag vanaf 29 september 2022 gedurende zes weken ter inzage. Gedurende deze termijn zijn in totaal 39 zienswijzen ingediend. Van de 39 zienswijzen zijn 8 zienswijzen ingediend door vooroverlegpartners: Rijkswaterstaat, Veiligheidsregio Brabant-Noord, GGD Hart van Brabant, Provincie Noord-Brabant, gemeente Tilburg, gemeente Maasdriel, gemeente Vught en gemeente Waalwijk.

Beoordeling

De zienswijzen zijn allemaal ontvankelijk. In de beantwoordingmatrix is aangegeven in hoeverre de zienswijzen aanleiding hebben gegeven voor bijstelling van de visie. Door een aantal belanghebbenden is een zienswijze ingediend met dezelfde strekking: deze zienswijzen zijn gebundeld zoals aangegeven in kolom 1 (indiener). Hierdoor zijn de nummers van de indieners niet geheel opeenvolgend in de beantwoordingmatrix opgenomen en in enkele gevallen gecombineerd.

Begrippen:

LOF = Leefomgevingsfoto

OER= Omgevingseffectrapport

NRD = Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Instantie	Nr.	Reactie	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
Rijkswaterstaat (ambtelijke reactie, formeel gezien geen zienswijze)	A	<p>RWS herkent in de Ontwerp-Omgevingsvisie diverse inhoudelijke opgaven en ziet raakvlakken en gedeelde belangen tussen de visie en de opgaven waar wij als overheden gezamenlijk voor staan, zoals bereikbaarheid en de verschillende milieuthema's.</p> <p>Zo ziet RWS bijvoorbeeld in de omgevingsvisie uitbreidingsplannen van woonwijken richting de rijksweg. Het uitbreiden van deze woonwijken kan een effect hebben op de doorstroming op de rijksweg.</p> <p>Voor deze plannen maar ook in algemene zin wil RWS de gemeenteraad graag meegeven dat als het gaat om de (toekomstige) uitwerking van omgevingsplannen die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de doorstroming en veiligheid van onze wegen, wij daar graag over willen worden geïnformeerd.</p>	<p>De ambtelijke reactie wordt ter kennisgeving aangenomen. De gemeente Heusden betreft en/of informeert Rijkswaterstaat, als het gaat om toekomstige (omgevings)plannen die direct of indirect van invloed zijn op de doorstroming en veiligheid van Rijkswegen.</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
Veiligheidsregio Noord-Brabant	B	<p>In de paragraaf Veilige woon, -werk en leefomgeving van de ontwerp omgevingsvisie wordt ingegaan op het aspect veilige fysieke leefomgeving. Wat opvalt is, dat omgevingsveiligheid, niet specifiek wordt benoemd.</p> <p>Door de gemeente liggen transportassen waarover vervoer van gevaarlijke stoffen plaats vindt, zijn diverse bedrijven met veel gevaarlijke stoffen aanwezig en kenmerkt de gemeente zich ook door de aanwezigheid van uitgestrekte natuurgebieden waar veel gerecreëerd wordt. De Veiligheidsregio adviseert het onderwerp omgevingsveiligheid specifiek in de visie te benoemen.</p> <p>In de ogen van de Veiligheidsregio is het gewenst om een koppeling tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan aan te brengen zodat een logische opbouw van het thema omgevingsveiligheid binnen de verschillende kerninstrumenten van abstract naar concreet bestaat.</p>	<p>Omgevingsveiligheid is een belangrijk thema voor de gemeente. De aspecten die raken aan dat thema komen terug en worden expliciet genoemd in de onderleggers van de Omgevingsvisie, namelijk in de Leefomgevingsfoto (LOF), Notitie Reikwijdte en Detailniveau het Omgevingseffectrapport (OER). Om het belang van dit overkoepelend thema te onderstrepen zal er een concreet tekstvoorstel van de Veiligheidsregio worden opgenomen in de</p>	<p>Aan de Omgevingsvisie wordt een concrete tekst toegevoegd, tegemoetkomend aan het advies van de Veiligheidsregio Noord-Brabant.</p>

		<p>Door de veiligheidsregio zijn ter inspiratie of gebruik tekstvoorstellen t.b.v omgevingsvisies voor gemeenten opgesteld.</p> <p>De Veiligheidsregio is zich ervan bewust dat omgevingsveiligheid een thema is dat grotendeels in het omgevingsplan 'geregeld' gaat worden. De belangrijkste inhoudelijke afweging en keuzes o.a. op het thema veiligheid worden bij dit kerninstrument gemaakt. Hier denken wij graag vroegtijdig over mee.</p>	<p>Omgevingsvisie onder hoofdstuk 2.2.2 'Gezonde, veilige leefomgeving'.</p>	
Gemeente Tilburg	C.1	<p>Als onderdeel van de context van de ontwerp-Omgevingsvisie wordt op blz. 19 gesproken over regionale kwaliteiten en -samenwerking. Het valt de gemeente Tilburg op dat de regionale samenwerking verder weinig aan de orde komt in de omgevingsvisie en er niets geschreven wordt over de regionale speerpunten van de regio Hart van Brabant, de Regionale Omgevingsagenda (ROA) en de samenwerking in het nieuwe regionale verband van de Stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT). Indiener is van mening dat de omgevingsvisie verder aan kracht kan winnen door duidelijke koppelingen te maken tussen regionale principes en speerpunten en de lokale keuzes die gemaakt worden.</p>	<p>Heusden is op het gebied van duurzame verstedelijking actief in twee regio's: Hart van Brabant (Stedelijke regio Breda – Tilburg) en Noordoost-Brabant (Stedelijke regio 's-Hertogenbosch). Om die regionale samenwerkingsverbanden extra onder de aandacht te brengen wordt er een passage toegevoegd in de Omgevingsvisie die het belang van deze samenwerking onderstreept. Deze passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.</p>	<p>De hiernaast genoemde passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.</p>
	C.2	<p>De belangrijke regionale samenwerking in de gebiedsopgave Loonse en Drunense Duinen, en de recent door de provincie Noord-Brabant opgestarte gebiedsaanpak rond het Natura-2000 gebied in relatie tot de stikstofaanpak, kan mogelijk sterker naar voren worden gebracht. Zo ook de relatie tussen de door u benoemde lokale economische thema's en ontwikkelingen en de regionale speerpunten van Hart van Brabant.</p>	<p>In het verlengde van bovengenoemde samenwerking in regioverband wordt ook de gebiedsgerichte aanpak in relatie tot stikstof naar voren gebracht. In Hart van Brabant verband gaat het</p>	<p>Deze hiernaast genoemde passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking &</p>

			om ontwikkelingen rondom Natura-2000 gebied: Loonse en Drunense Duinen. In Noordoost-Brabant verband gaat het om gebiedsaanpak rond Natura-2000 gebied: Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek. Deze passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.	kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.
Provincie Noord-Brabant	D.1	<u>Reactie op leefomgevingsfoto (LOF):</u> Omgevingskwaliteit verschilt per ontwikkeling, per onderwerp, per gebied of locatie en in de tijd. Die omgeving bestaat zowel uit gebiedswaarden als uit de aanwezige functies die aanwezig zijn. De Provincie vindt het jammer dat in de leefomgevingsfoto (LOF) omgevingskwaliteit alleen vanuit het 'Prachtige natuur en boerenlandschap' bekeken wordt, waarvan natuur, historisch kapitaal, bodem, water en ondergrond onderdeel van uitmaken. Echter is een verbreding naar aspecten zoals geur, geluid, lucht, gezondheid en veiligheid, ook essentieel voor de kwaliteit van een gebied. Het gaat dus over het totaal van de omgevingskwaliteit, maar ook om het vanuit eerdere aspecten te bekijken, en niet slechts sectoraal of eendimensionaal.	De term omgevingskwaliteit is een rekbaar en veelomvattend begrip. In de LOF en het OER is de term gebruikt om de thema's die nadrukkelijk waarden van de fysieke omgeving vertegenwoordigen te bundelen. Daarmee is niet bedoeld om de term omgevingskwaliteit te definiëren of af te bakenen.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	D.2	<u>Reactie op Omgevingseffectrapportage (OER):</u> De beoordeling van de effecten binnen de OER vindt voornamelijk plaats vanuit vijf verschillende vraagstukken die spelen bij het opstellen van de omgevingsvisie, betreffende: woningbouw, bedrijventerreinen, energietransitie, mobiliteit en functieverandering in het buitengebied. De Provincie mist milieuaspecten als de ondergrond, water/klimaat, natuur en gezondheid in de effectenbeoordeling.	In het OER zijn de gevolgen van vijf ontwikkelingsgerichte vraagstukken beoordeeld. Bij de beoordeling zijn de effecten op alle relevante milieuthema's, waaronder de genoemde aspecten, betrokken. Het beoordelingskader bevat een overzicht.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

	<p>D.3 <u>Reactie op Omgevingsvisie (algemeen):</u> De Provincie pleit voor een afgewogen 'diep, rond en brede' manier van kijken en een goed samenspel van herkomstwaarde, belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Dit missen we nog in uw omgevingsvisie. We missen ook de vertaling naar ontwikkelrichting voor de toekomstige omgevingskwaliteit van de kernen en de buitengebieden. De richting is zeer globaal voor de drie zones noord, midden en zuid. Deze geeft mogelijkheden weer. We zien geen expliciete keuzes ten bate van de juiste balans tussen beschermen en benutten, zoals verwoord in de Omgevingswet. Deze wet kent als maatschappelijk doel het in onderlinge samenhang zorgen voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van natuur en het beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Ons advies is om de herkomst-, belevings-, gebruiks- en toekomstwaarde van een plek of gebied uit te werken om een goede omgevingskwaliteit te bereiken. We benadrukken dat kwaliteitsverbetering van het landschap bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied ook verplicht is vanuit onze verordening. We adviseren u daarom om dit nader uit te werken zodat een initiatiefnemer vooraf meer inzicht heeft in de kansrijkheid van zijn plan.</p> <p>Met het Ontwerp Omgevingsvisie Heusden zet u een belangrijke stap voor de verdere ontwikkeling van Heusden op langere termijn. Wij verzoeken u bij de latere uitwerking daarvan rekening te houden met bovengenoemde provinciale belangen. De (interim) Omgevingsverordening Noord-Brabant is daarin een belangrijk kader.</p>	<p>Hoewel wellicht niet opgebouwd volgens het model dat de provincie voorstelt, geeft de Omgevingsvisie naar onze mening voldoende aanknopingspunten voor een duurzame ontwikkeling en transitie van de kernen. Een nadere uitwerking van het landelijk gebied is voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	<p>D.4 <u>Reactie op Omgevingsvisie (Noord – Primaat voor de boer):</u> In de kaart staat 'primaat voor de boer' in Noord. De figuur van de trekker is gepositioneerd tussen twee natuurgebieden: Hooibroeken en Somp en Zooislagen (blz 78 speerpunt verbinden natuurgebieden). Aan deze natuurgebieden en de watergangen</p>	<p>Zoals uit het citaat blijkt is de gemeente Heusden zich bewust van de geldende en komende randvoorwaarden voor de doorontwikkeling van</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

		<p>ertussen zijn Europese regels verbonden. Voor het herstel van de grondwaterstanden en de waterkwaliteit zijn aanpassingen van de omgeving nodig omdat het water van de agrarische gronden hiernaartoe afstroomt. We zien hierover verplichtingen van het rijk op ons afkomen. Het is daarmee de vraag of de ontwikkelingsrichting zoals benoemd in de omgevingsvisie voldoende concreet uitgewerkt en haalbaar is: (blz 94) <i>'Het agrarisch landschap is hier aan de boer. Deze kan er zijn bedrijf ontwikkelen in goede relatie met natuurontwikkeling, versterking van de biodiversiteit, energie opwek en wateropvang. (blz 82) In de middenstrook, tussen Oudheusden en Elshout en Haarsteeg, wordt daarentegen de ruimte voor productief landschap aangehouden.'</i></p> <p>We vragen u de ontwikkelingsrichting voor dit gebied en uw speerpunt rond het verbinden van natuurgebieden en met name ook de zones rond deze gebieden nader in overleg met ons uit te werken. Ook treden we graag in overleg met u over de koppeling met andere opgaven zoals waterberging.</p>	<p>de landbouw in de noordelijke zone. De plaatsing van het tractor-icoon brengt tot uitdrukking dat de noordelijke landelijk zone van de gemeente een agrarisch hoofdaccent heeft. Zoals hierboven vermeld, is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied. Daarin wordt ook een ontwikkelrichting per gebied uitgewerkt, zoals dat ook in de bestaande ontwikkelvisie buitengebied is gedaan. De suggestie om hierover in overleg te treden met de Provincie grijpen we uiteraard ook aan om meekoppelkansen rond natuur en waterberging te onderzoeken.</p>	
	D.5	<p><u>Reactie op Omgevingsvisie (Midden – Bebouwd gebied):</u> We vinden het positief dat u de woningvoorraad meer divers wilt maken. Graag maken we hierover nadere afspraken over de samenhang hiervan met de mobiliteitstransitie, lokale energieproductie, nabijheid van wonen, werken en recreatie. We geven de suggestie om ook te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van de circulaire samenleving zoals hergebruik water, materialen en warmte.</p>	<p>De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen. We treden graag bij verdere uitwerking in overleg. Met name als het gaat om ontwikkelingen die buiten bestaand stedelijk gebied plaats vinden.</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	D.6	<p><u>Reactie op Omgevingsvisie (Zuid – Ruimte voor recreatie):</u> We zijn voorstander van het verrijken en verstevigen van de recreatie buiten de bekende cultuurhistorische en natuurlijke parels zoals u</p>	<p>We gaan hierover graag met u nader in overleg. In de Omgevingsvisie wordt</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de</p>

	<p>heeft opgenomen in uw visie. Wel hebben we zorgen over de locaties van deze voorzieningen in 'zuid'. Voor de Natura 2000 gebieden Vlijmens Ven en De Drunense Duinen hebben we als provincie met de inwerkingtreding van de omgevingswet de verplichtingen als bevoegd gezag (art 4.11). Dit betreft Natura 2000-activiteiten en activiteiten met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied. Vanuit deze rol willen we u erop attenderen dat ook ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten in de omgeving van die gebieden hieronder kunnen vallen. Ook voor stilte gebieden is de provincie bevoegd gezag, maar heeft de gemeente veel invloed op de ontwikkelingen. Ter bescherming van natuurgebieden is veelal extensivering wenselijk. De zuidelijke zone van de gemeente kent een hoge recreatiedruk en uit uw visie komt naar voren dat u dit verder wilt versterken. We missen uw visie op het beginsel (art 3.3. OW) dat milieuaantastingen (als gevolg van de recreatiedruk) bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden. Ook in de NRD is aangegeven dat er te weinig ambitie is om buiten de natuurgebieden duidelijk rekening te houden met natuur. Om dit te verbeteren zijn we al met u in overleg en willen dit ook graag voortzetten om na te gaan wat er wel kan in de omgeving van natuur en op welke manier.</p>	<p>aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Het is bij het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur - benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen. <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. De balans tussen beschermen en benutten komt extra onder druk</p>	<p>Omgevingsvisie aan te passen.</p>
--	--	---	--------------------------------------

			<p>te staan door landelijke ontwikkelingen waarbij met name (intensieve) veehouderijen nabij deze gebieden een omslag moeten maken naar alternatieve activiteiten. Die omslag is ten faveure van N2000-gebied door een afname in stikstofdepositie, maar kan aan de andere kant ook leiden tot extra recreatieve druk op de natuurgebieden. Daarom houden we die balans scherp in de gaten. We blijven en gaan daarom graag het gesprek aan met alle betrokken partijen.</p>	
Gemeente Maasdriel	E	<p>Op de visiekaart ziet de gemeente Maasdriel dat in de noordelijke gemeentegrens (van de omgevingsvisie), grenzend aan onze gemeentegrens een zoekgebied voor windturbines is ingetekend. Wij verzoeken u vriendelijk om in uw communicatie hierover ook de inwoners van onze gemeente, met name de dorpen Well en Ammerzoden, mee te nemen. Zoals u bekend is zijn inwoners uit deze dorpen bezorgd over de eventuele komst van windturbines aan de overzijde van de Maas. Tot slot gaan wij er van uit dat in de verdere planvorming rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen en normen die gelden voor de het plaatsen van windturbines ter beperking van hinder voor omwonenden.</p>	<p>Hoewel de aanduiding zoekgebied anders doet vermoeden is er nog geen keuze gemaakt voor een specifieke locatie voor windturbines. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen. Indien van toepassing zullen wij hierover communiceren met uw inwoners, zoals we ook al eerder met hen in gesprek zijn geweest over een initiatief voor windturbines in onze gemeente. Vooralsnog zal op</p>	<p>Er volgt een aanpassing aan het icoon en de benaming 'zoekgebied' waar het gaat om het opwekken van duurzame energie. In de tekst wordt een nuancering geplaatst en een korte toelichting waarom er gekozen is om een gebied op te nemen voor</p>

			de visiekaart een aantal gebieden worden aangegeven, met een verwijzing naar de stand van zaken.	potentiële opwek van energie.
Gemeente Vught	F.1	<u>Ontwikkeling/Uitbreiding bedrijventerrein:</u> Onder andere op pagina 34 en 71 van de ontwerp-omgevingsvisie wordt aangegeven dat er twee locaties in beeld zijn om als bedrijventerrein geschikt te maken. Deze locaties zijn ten westen van bedrijventerrein Het Hoog en ten oosten en zuiden van bedrijventerrein Meeuwaert. We willen hierbij het aandachtspunt meegeven dat er bij de ontwikkeling van deze mogelijke locaties ook gekeken moet worden naar de regionale behoefte en dat deze locaties ook uitermate geschikt zouden zijn voor verspreide solitaire bedrijfsbestemmingen met intensieve transportbewegingen in de directe omgeving.	Reactie wordt ter kennisgeving aangenomen. Uiteraard worden de provinciale prognoses als leidraad gebruikt voor het bepalen van de regionale behoefte. Niet alleen op basis van kwantiteit, maar ook zeker op het gebied van invulling van bedrijventerreinen.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	F.2	<u>Inzet op fietsmobiliteit:</u> Op pagina 98 en 99 staat de "Visie in kaart" voor het zuiden van het grondgebied geprojecteerd. Hieruit maken wij op dat er ingezet wordt op fietsmobiliteit richting de Loonse en Drunense Duinen via Giersbergen. De inzet op fietsmobiliteit delen wij; in de ontwerp-mobiliteitsvisie van onze gemeente heeft de fiets ook een prominente plek. Met betrekking tot de fietsmobiliteit tussen Drunen en de Loonse en Drunense Duinen willen wij het aandachtspunt meegeven dat wij in Vught inzetten op verbetering van het fietspad langs het Drongelens Kanaal en dat wij bij de verdere uitwerking graag aansluiten op het fietsnetwerk van uw gemeente.	De fysieke leefomgeving stopt niet bij een gemeentegrens. Er zijn gemeentegrens overstijgende uitdagingen die alleen kunnen worden opgelost is samspraak met de regio. Zeker op het gebied van verkeersverbindingen is overleg met buurgemeenten belangrijk. Daarom zoeken we graag de verbinding op, zodra de stap wordt gezet richting uitwerking.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	F.3	<u>Zonne- en windenergie:</u> In paragraaf 2.2.3 wordt uw visie ten opzichte van de energietransitie besproken en in de "Visie in kaart" op pagina 93 en 94 staan ook de zoekgebieden voor windmolens afgebeeld. Voor de realisatie voor zonne- en windenergie verwijst u daarbij ook naar de Kadernotitie Windenergie en de Visie Zonne-energie. Gemeente Vught ziet graag	Hierover zal ambtelijk overleg plaatsvinden met Vught. Dit vindt reeds plaats in het kader van de visie zon en windenergie van gemeente Vught.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

		dat er nadere afstemming plaatsvindt bij de verdere uitwerking van dit onderdeel van de visie. Op deze manier voorkomen we dat uw en onze ambities elkaar in de weg zitten en zorgen we er juist voor dat deze elkaar kunnen versterken.		
	F.4	<p><u>Regionale afspraken</u></p> <p>In uw ontwerp-omgevingsvisie geeft u op pagina 16 als vertrekpunt aan dat uw gemeente geen eiland is. Hetzelfde geldt vanzelfsprekend voor gemeente Vught. Daarentegen wordt er in de ontwerp-omgevingsvisie gemeente Heusden niet gesproken over de regionale overlegstructuren met betrekking tot de Natura 2000-gebieden (de gebiedsgerichte aanpak; GGA) en de verstedelijkingsstrategie. Via deze weg wil gemeente Vught aandacht vragen voor de uitvoering van omgevingsvisie Heusden en de aansluiting daarvan bij de regionale ambities en afspraken.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reacties onder punt C.1 en C.2:</p> <p>Heusden is op het gebied van duurzame verstedelijking actief in twee regio's: Hart van Brabant (Stedelijke regio Breda – Tilburg) en Noordoost-Brabant (Stedelijke regio 's-Hertogenbosch). Om die regionale samenwerkingsverbanden extra onder de aandacht te brengen wordt er een passage toegevoegd in de Omgevingsvisie die het belang van deze samenwerking onderstreept. In het verlengde van bovengenoemde samenwerking in regioverband wordt ook de gebiedsgerichte aanpak in relatie tot stikstof naar voren gebracht. In Hart van Brabant verband gaat het om ontwikkelingen rondom Natura-2000 gebied: Loonse en Drunense Duinen. In Noordoost-Brabant verband gaat het om gebiedsaanpak rond Natura-2000 gebied:</p>	<p>Een passage zoals besproken onder punt C.1 en C.2 wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.</p>

			Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek. Deze passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.	
GGD Hart van Brabant	G	De GGD is blij met de aandacht en prioriteit die de gemeente in de omgevingsvisie geeft aan onder meer het tegengaan van hittestress, de aandacht voor het elkaar ontmoeten, het beschikken over voldoende voorzieningen in alle kernen en de aandacht voor wandelen, fietsen en de bereikbaarheid van het mooie groene buitengebied. Wat de GGD mist is een concrete uitwerking hoe de gemeente wil voorkomen dat de bewoners worden blootgesteld aan onder meer een te veel aan vervuilde lucht, aan geluid- en geurhinder. De GGD heeft suggesties gegeven om de omgevingsvisie aan te scherpen en suggesties voor verdere uitwerking van de visie in het omgevingsplan.	Een suggesties zoals opgenomen in de zienswijze van de GGD wordt overgenomen in de definitieve versie van de Omgevingsvisie. De overige suggesties worden al expliciet genoemd of komen op een hoger abstractieniveau aan bod. De overige suggesties worden meegenomen bij het opstellen van eventuele programma's en/of het omgevingsplan.	Er volgt een aanpassing aan de Omgevingsvisie waarbij een suggestie is overgenomen uit de zienswijze van de GGD.
Gemeente Waalwijk	H.1	<u>Wonen</u> De gemeente Heusden is voornemens de bouw van 250 woningen te versnellen en te zoeken naar ontwikkelruimte voor 1000 extra woningen. De genoemde projectlocaties zoals Geerpark, De Grassen, Victoria, de Gorssen en Landgoed Steenenburg zijn bij ons bekend en lijken op basis van de visie een andere woonmilieu te bieden dan de woningbouwontwikkelingen welke op termijn in Waalwijk worden gerealiseerd. De zoeklocaties, beoogde planning en beoogde woonmilieus voor de extra 1000 woningen vallen niet te herleiden uit de ontwerp-visie. We hebben er vertrouwen in dat we in de komende periode met de Langstraat-gemeenten, aan de hand van de "Monitor Wonen", komen tot een evenwichtige sub-regionale woningmarkt voor onder andere de 1000 extra woningen.	We blijven hierover in regionaal verband (Hart van Brabant) in overleg, om tot een afgewogen verdeling te komen en locaties te zoeken die passen bij een duurzame verstedelijking.	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

	H.2	<p><u>Mobiliteit</u></p> <p>De Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) wordt een enkele keer benoemd in de ontwerp-visie. De GOL is namelijk meer dan enkel een verbetering van de verkeersveiligheid rondom de A59. Voorbeelden hiervan in de ontwerp-visie zijn de snelfietsroute en de extra mogelijkheden voor thema's als recreatie, economische activiteiten, voorzieningen en leefbaarheid van de kernen. De noodzakelijkheid en de meerwaarde van de GOL kan echter steviger verankerd worden in de visie. De GOL is namelijk essentieel voor de doorstroom bij het ontsluiten van nieuwe woongebieden op de A59. De vertaling van de meerwaarde van de GOL op de genoemde thema's kan hierbij meer belicht worden.</p>	<p>De ontwerp Omgevingsvisie gaat uit van het inwerkingtreden van het inpassingsplan voor het GOL op afzienbare termijn, wellicht zelfs nog voor vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie. Aangezien harde plannen en plancapaciteit in principe geen onderdeel uitmaken van het GOL, is ervan afgezien deze afzonderlijk en expliciet in de visie op te nemen. Vanzelfsprekend is de realisatie van GOL wel een vertrekpunt geweest bij het opstellen van de Omgevingsvisie.</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	H.3	<p><u>Verbinding & regionale samenwerking</u></p> <p>De ontwerp-visie spreekt in Deel 3 van verschillende soorten verbindingen. Verbondenheid met de buurgemeenten en regio Hart van Brabant ontbreekt echter in dit stuk. Dit punt kan meegenomen worden in de visie aangezien er wel degelijk sprake is van een onderlinge sterke verbondenheid.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt C.1:</p> <p>Heusden is op het gebied van duurzame verstedelijking actief in twee regio's: Hart van Brabant (Stedelijke regio Breda – Tilburg) en Noordoost-Brabant (Stedelijke regio 's-Hertogenbosch). Om die regionale samenwerkingsverbanden extra onder de aandacht te brengen wordt er een passage toegevoegd in de Omgevingsvisie die het belang</p>	<p>Een passage zoals besproken onder punt C.1 en C.2 wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1</p>

				van deze samenwerking onderstreept. Deze passage wordt toegevoegd aan de paragraaf 'regionale samenwerking & kwaliteiten' onder hoofdstuk 2.1.	
--	--	--	--	--	--

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
1. Stichting Tegenwind Well en Ammerzoden (+ aanvulling)	1.1	<u>Gezondheidsrisico's en schadelijke effecten</u> De zorgen en ongerustheid die er heersen over de gezondheidsrisico's en andere schadelijke effecten die uitgaan van (het plaatsen van) windturbines zijn thans nog onverkort aanwezig. In tegenstelling tot vele gebieden in de wijde omgeving is er ter plaatse geen nabijgelegen geluidsproducerende industrie en zijn er geen andere geluidsbronnen dan enig nachtelijk vrachtverkeer over het water. Het is een feit van algemene bekendheid dat geluid over water versterkt. Geluid van windmolens zal in dit gebied dus extra opvallend zijn.	De Omgevingsvisie doet geen uitspraak over specifieke locaties voor windturbines, er zijn vooralsnog alleen enkele zoekgebieden genoemd. Hierbij is aangesloten op de in 2020 vastgestelde kadernotitie Windenergie. In deze kadernotitie zijn eveneens geen locaties aangewezen; er is alleen gekeken onder welke voorwaarden plaatsing mogelijk zou kunnen zijn. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	1.2	<u>Fijnstof</u> De locatie nabij Hedikhuizen kenmerkt zich ook door de aanwezigheid van de steenfabriek. Het is onbekend welke gevolgen windturbines hebben op het verspreiden van fijnstof dat afkomstig is uit de schoorsteen van de steenfabriek.	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1: Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
	1.3	<p><u>Afstandsnormen</u> Daarnaast is het uw raad en college ongetwijfeld bekend dat er momenteel door de wetgever, naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021, nieuwe normen worden voorbereid voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd mogen de algemene normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet worden gebruikt voor de beoordeling van aanvragen voor de realisatie van windturbineparken. Bij die stand van zaken ligt het niet voor de hand de locatie nabij Hedikhuizen aan te wijzen als gebied voor de plaatsing van windmolens, omdat de afstand tot plaatsen als Bokhoven, Hedikhuizen, Ammerzoden, Well en/of Haarsteeg doorgaans minder dan 1 kilometer bedraagt. In voormeld verband is het opmerkelijk dat in de concept-Omgevingsvisie en Omgevingseffectrapportage nog steeds wordt gesproken van een door de gemeente gehanteerde afstand van 750 meter tot woonkernen.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	1.4	<p><u>Natuur, flora/fauna, landschappelijke kwaliteit</u> De plaatsing van windmolens nabij Hedikhuizen zal tevens leiden tot een ernstige aantasting van het open, unieke landschap langs de Maas en van de cultuurhistorische waarden in dit gebied. Ook de gemeente Maasdriel heeft deze belangen als zodanig onderschreven. Ook het clusteren van windmolens (meer dan één windmolen) draagt niet bij aan het verminderen van de visuele impact op de omgeving. Plaatsing van (meerdere) windmolens nabij Hedikhuizen, al dan niet geclusterd, zal hoe dan ook</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>leiden tot een ernstige aantasting van het open, unieke landschap langs de Maas en van de cultuurhistorische waarden in dit gebied.</p> <p>Er leven en broeden in de uiterwaarden van de Maas verschillende weidevogels, daaronder diverse beschermde soorten begrepen. Vliegende vogels komen in aanvaring met de wieken van windmolens, vaak met fatale gevolgen. Het gebied is ook van belang van voor de ecologische verbindingzone van Waterschap Aa en Maas (met de rivier de Dommel) en voor de zogenoemde Groenblauwe Mantel, hetgeen ook wordt onderschreven in de Kadernotitie Windenergie. Eerder is, op basis van de Kadernotitie Windenergie, gesteld dat het zoekgebied ten zuiden van Drunen en Vlijmen tegen de Loonse en Drunense Duinen niet de voorkeur heeft als gebied voor plaatsing van windmolens, vooral omwille van de flora en fauna in dat gebied. Wij willen uw raad en college er in dat verband op wijzen dat (beschermde) weide- en watervogels op die locatie niet vaker voorkomen dan rondom de Maas. Voorts zullen windmolens tegen de achtergrond van de bomen van de Loonse en Drunense Duinen minder opvallen en de afstand tot woonkernen is aldaar veel groter dan in het noordoostelijke deel van de gemeente Heusden.</p>		
	1.5	<p><u>Dijkbescherming</u> Ook dient nadrukkelijk aandacht uit te gaan, mede gelet op de vanwege klimaatverandering vermoedelijk vaker voorkomende hoogwaterstanden in de Maas, naar de voorgenomen dijkverlegging tussen Bokhoven en</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Hedikhuizen in het kader van Deltaplan Water. In de toekomst zal de dijk daar naar alle waarschijnlijkheid verder worden verlegd (richting de polder), om de Maas meer ruimte te geven. Die mogelijkheid wordt onmogelijk gemaakt, althans sterk belemmerd, als er ter plaatse windmolens komen te staan. Evenmin zijn de mogelijke gevolgen bekend van schade door trillingen aan de dijken langs de Maas, hetgeen eveneens mogelijke risico's kan vormen bij hoogwater in de Maas. Ook gelet op het evidente belang van een goede waterhuishouding, is een locatie voor windmolens nabij Hedikhuizen dus allerminst aan te bevelen.</p>	<p>waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p> <p>Voor de plannen in het kader van een potentiële dijkverlegging tussen Bokhoven en Hedikhuizen (Barro-reservering), wordt verwezen naar de reactie onder punt 7.3:</p> <p>Het barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het bevat regels die de beleidsruimte van andere overheden ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen inperken, daar waar nationale belangen dat noodzakelijk maken.</p> <p>De keuzes die worden gemaakt ten aanzien van hoogwaterveiligheid vinden plaats in het IRM (Integraal Rivier Management). IRM zoekt oplossingen voor bestaande knelpunten in het rivierengebied en anticipeert op toekomstige ontwikkelingen, zoals klimaatverandering. Daarmee adresseert en herijkt IRM de thema's van het Deltaprogramma in het rivierengebied. Het resultaat wordt vastgelegd in een Programma onder de Omgevingswet (POW) en wordt gebruikt voor de herijking van de Voorkeursstrategie Rivieren (uit 2014) van het Deltaprogramma, waar genoemde dijkverlegging onderdeel van</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			was. Dit POW bevat de integrale visie op het rivierengebied met daarbij de te realiseren ambitieniveaus voor de afvoercapaciteit en bodemligging en de te nemen type maatregelen per locatie. Dat programma is naar verwachting pas eind 2023 gereed. Omdat met onvoldoende zekerheid gezegd kan worden wat voor invloed dit programma heeft op een mogelijke dijkverlegging, wordt er niets over in de Omgevingsvisie opgenomen. Te meer ook omdat de windmolens op de ruimtelijke visiekaart binnendijks zijn ingetekend (ook bij een potentiële dijkverlegging).	
	1.6	<p><u>Elektriciteitsnet en overige</u> Windmolens verstoren radargolven, hetgeen nadelige invloed kan hebben voor de radarposten Volkel, Herwijnen en/of Soesterberg. Daarbij komt dat in het in de buurt gelegen Herwijnen binnen afzienbare tijd een geavanceerde nieuwe radar voor defensiedoeleinden zal worden gebouwd.</p> <p>Voorts is het elektriciteitsnet in de regio overvol en zal door capaciteitsbeperkingen voor lange tijd geen nieuwe stroom kunnen worden getransporteerd naar de netstations, al helemaal niet als het gaat om grootschalig opgewekte elektriciteit.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	1.7	<p><u>Zonneveld (OER)</u> In de Omgevingseffectrapportage is – anders dan in de Omgevingsvisie (en tegenstrijdig met het citaat in de</p>	Het alternatief is in het OER opgenomen om het bevoegd gezag een goed inzicht	Reactie geeft geen aanleiding om de

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		zienswijze) genoemd – een alternatief genoemd: in plaats van 5 windmolens zou er ook voor kunnen worden gekozen om 50 hectare zonneveld kunnen worden aangelegd. Ook daarmee wordt aan de doelstelling van de REKS voldaan. Indiener verzoekt de raad nadrukkelijk om te kiezen voor een dergelijk alternatief omdat veel van de negatieve effecten van de plaatsing van windmolens kunnen worden voorkomen.	te geven in het alternatief voor de voorgestelde keuze. Zonnevelden in het buitengebied zijn door REKS én motie van de raad voorlopig uitgesloten. Het wordt wel meegenomen in een herziening van de visie zonne-energie en kadernotitie windenergie in 2023	Omgevingsvisie aan te passen.
	1.8	<u>Kadernotie Windenergie en buurgemeenten (OER)</u> In de Kadernotie Windenergie wordt volgens de Omgevingseffectrapportage tot uitgangspunt genomen dat 1) de effecten voor de mensen zo klein mogelijk moeten zijn, 2) er respect moet zijn voor erfgoed, natuur en landschap, 3) de 'samenleving' (kennelijk uitsluitend in het document bedoeld op: de inwoners van de gemeente Heusden) moeten worden betrokken en kunnen meeprofitieren en 4) dat er sprake is van een compensatieplicht door de initiatiefnemer (pagina 48). Dan is het onbegrijpelijk dat het gebied ten noordoosten van de gemeente nabij de Maas en Hedikhuizen als zoekgebied is aangemerkt. Bovengenoemde punten worden negatief beïnvloed. De nabijgelegen gemeenten zijn niet of nauwelijks betrokken.	Deze zienswijze gaat inhoudelijk in op de kadernotitie Windenergie, dit valt buiten de scope van de Omgevingsvisie.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	1.9	<u>Omgevingseffectrapport en afweging locaties (OER)</u> Opvalt dat het opmerkelijk is dat het derde zoekgebied, ten zuiden van Drunen en Vlijmen tegen de Loonse en Drunense Duinen, in tegenstelling tot hetgeen in de ontwerp omgevingsvisie staat vermeld hier in het geheel niet wordt benoemd (pagina 51 OER).	In het OER is ten onrechte het derde zoekgebied niet benoemd. Dit heeft voor de verdere analyse en beoordeling geen gevolgen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
2. Van Wanrooij Grondbank B.V.	2.1	<p><u>Woningbouwontwikkeling Elshout-Zuid</u> Indiener maakt bekend dat het als projectontwikkelaar een locatie heeft verworven voor toekomstige woningbouw in de kern Elshout. Dit betreft de locatie waar, onder meer op pagina 36 van het Omgevingseffectrapport aan gerefereerd wordt als 'Elshout Zuidoost, zijnde een locatie voor ongeveer 350 woningen. Indiener merkt op dat de locatie uitermate geschikt is voor woningbouw en verzoekt het daarom ook als zodanig op te nemen in de kaart op pagina 60 van de ontwerp Omgevingsvisie 'Voorziene Woningbouwontwikkelingen tot 2030'. Er is namelijk een grote woningbouwbehoefte binnen de gemeente Heusden.</p>	<p>Op 25 oktober 2022 heeft het college van de gemeente Heusden aangegeven in principe medewerking te verlenen aan het woningbouwverzoek op de locatie zoals in de zienswijze staat omschreven.</p> <p>Het gebied 'voorziene woningbouw' en met name het gebied 'mogelijk kansrijk' op de kaart in de visie is indicatief ingetekend, maar zal vanwege de positieve uitspraak beter over het plangebied worden gelegd. Dit hoeft echter geen belemmering te zijn voor de vervolgstap richting planuitwerking. Het gebied valt immers binnen het gebied dat op de kaart is aangeduid als 'bebouwd gebied', waarbij in de visie het volgende is beschreven: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook. De uitdaging is daarbij steeds te werken aan het behoud van eigen identiteit en de open ruimte.'</i></p>	<p>Er volgt een aanpassing aan de indicatieve gebieden die zijn aangeduid als 'mogelijk kansrijk' en 'voorziene woningbouwontwikkeling' zoals die nu zijn ingetekend op de kaart van de Omgevingsvisie op pagina 60. Er wordt een zorgvuldigheidsslag gemaakt in de opgenomen gebieden, zowel in grootte van de gebieden als de plaats van de cirkels.</p>
	2.2	<p><u>Locatie woningbouwontwikkeling (OER)</u> Verder wordt gewezen op dat er in de Omgevingseffectrapportage een omissie is opgetreden, namelijk bij de benoeming van deze locatie. Op de ene plek wordt deze locatie benoemd als "Zuidoost" en op een andere plek als "Zuidwest", terwijl beide aanduidingen betrekking hebben op dezelfde locatie.</p>	<p>In het Omgevingseffectrapport (OER) zijn 4 ontwikkelingen beschouwd. Eén daarvan is een uitbreidingslocatie ten zuidoosten van Elshout. Voor alle gevallen waar gesproken wordt over 'Elshout zuidwest' wordt eigenlijk Elshout zuidoost' bedoeld. Het gaat hier om</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. In het OER volgen enkele aanpassingen: Overal waar Elshout Zuidwest is</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		Ons verzoek is om deze verwijzing in de Omgevingseffectrapportage aan te passen en eenduidig te maken.	meerdere verschrijvingen zoals terecht wordt opgemerkt in de zienswijze. Deze verschrijvingen worden hersteld in de definitieve versie	opgeschreven, maar Zuidoost is bedoeld, wordt de tekst vervangen door 'Elshout Zuidoost'.
3. Cumela Nederland	3.1	<u>Belang Cumela bedrijven in het buitengebied</u> Middels deze zienswijze verzoeken wij u, om het bestaansrecht van onze (lid-)bedrijven (Cumela) - in het buitengebied - te erkennen en om qua omgevingswaarden inpassing te geven aan de opgaven en ontwikkelingen welke voor de bedrijven relevant zijn inzake de fysieke leefomgeving. Cumela vraagt de gemeente dan ook om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen alsook te kunnen uitbreiden, alsmede nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken om uitvoering te kunnen geven aan de in de omgevingsvisie vermelde ambities.	Binnen de randvoorwaarden die gelden op basis van landelijke en provinciale regelgeving en die van een goede ruimtelijke ordening c.q. een evenwichtige toedeling van functies aan locaties is binnen deze omgevingsvisie afwegingsruimte om te bezien onder welke voorwaarden meegewerkt kan worden aan de verdere ontwikkeling van bedrijfslocaties voor uw leden. Wij wijzen er echter op dat nieuwvestiging in het buitengebied in de vorm van nieuwe bouwpercelen voor bedrijfslocaties binnen die randvoorwaarden niet mogelijk is. Daartoe laat met name de provinciale omgevingsverordening geen ruimte.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	3.2	Gezien de omvang van de activiteiten, deels agrarisch maar ook aanverwant niet-agrarisch, het materieel en materiaal dat wordt toegepast en de ligging ten aanzien van de opdrachtgevers (veelal in het buitengebied) is de ligging van de bedrijfslocaties van cumelabedrijven in het buitengebied essentieel. In de visie wordt ruimte gegeven aan de landbouw om zich duurzaam te transformeren. Dit kan en gaat niet zonder de inbreng en participatie van de cumelabedrijven. Zij zorgen voor een groot deel van het agrarische beheer en productie van de	Zoals hierboven bij 3.1 reeds is aangegeven is er binnen de Omgevingsvisie ruimte om met maatwerk te bezien in hoeverre de bij uw organisatie aangesloten leden en andere ondernemingen een plaats kunnen krijgen en/of behouden in ons buitengebied.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>landbouwgronden. Daarnaast dragen de bedrijven zorg voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van de overige gronden binnen de gemeente. Een belangrijk kenmerk hierbij is, zoals reeds genoemd, de vestigingsplaats van de cumelabedrijven in het buitengebied. Dit typeert deze bedrijfstak, alsmede de concurrentiepositie in de sector. Door cumelabedrijven niet naar een industrieterrein te verplaatsen worden mogelijke hinderlijke situaties voorkomen. Ontsluitingswegen nabij een industrieterrein zijn niet altijd op de machines berekend en het werk is veelal in het buitengebied. Zo worden onnodige verkeersbewegingen voorkomen (hetgeen bijdraagt aan de ambitie in de visie inzake 'goede toegankelijkheid en veiligheid').</p>		
<p>4. Het Vlijmens Lint</p>	<p>4.1</p>	<p><u>Langstraat dorpen</u> De meeste dorpen van de gemeente Heusden, Vlijmen, Haarsteeg, Elshout, Nieuwkuijk en Drunen zijn gevormd door de veenafgravingen en onderdeel van de historische Langstraat. De kern van de dorpslinten zijn samen met de ringdijk de oudste cultuurhistorische elementen van de afzonderlijke dorpen en geven het karakter aan de dorpen. Het belang van de herkenning van deze straten leeft in alle dorpen, bij bewoners, maar ook bij bezoekende passanten, zoals de talloze wandel- en fietsverenigingen. Voor al deze linten zou in onze opinie een beter omgevingsbeleid ontwikkeld moeten worden om het specifieke karakter te behouden en waar mogelijk te herstellen. Waar individuele gebouwen opgeknapt worden, zien we immers tegelijkertijd dat</p>	<p>De historisch kenmerkende dorpslinten zijn belangrijk voor de identiteit van de verschillende dorpen en de gemeente. Bij de beschrijving van de verschillende dorpskernen in hoofdstuk 2.3 en in de inleiding wordt in beschrijvende zin voldoende aandacht besteed aan de lintbebouwing van kenmerkende Langstraat-dorpen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie die niet alleen in beschrijvende zin tegemoet komt aan de wensen en zorgen die zijn geuit in de zienswijze, maar waarbij ook aandacht wordt besteed in tekst en kaart aan het behoud van historisch waardevolle dorpslinten die de gemeente rijk is.</p>	<p>Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie die meer tegemoet komt aan de wensen en zorgen die zijn geuit in de zienswijze. Een toevoeging volgt waarbij aandacht wordt besteed in tekst en kaart aan het behoud van historisch waardevolle dorpslinten die de gemeente rijk is.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>door inbreiding, sloop en nieuwbouw het karakter van het geheel in vrijwel alle straten onder druk staan. Meer sturing vanuit een gemeentelijke omgevingsvisie is daarom gewenst, maar ontbreekt nog te veel in de huidige versie van de omgevingsvisie. Instandhouding door duidelijke criteria bij nieuwe inpassing te stellen is daarom hard nodig.</p> <p>Maar er zijn ook goede mogelijkheden de straat verder te ontwikkelen door verbetering in uitstraling van wegdek en trottoirs. Het Vlijmens Lint en Heemkundekring Onsenoort zijn samen met een landschapsarchitect en bewoners inmiddels bezig de mogelijkheden daartoe te bekijken en zullen dat in overleg met de gemeente verder brengen. Om dat duurzaam te doen is het van belang dat ook in de omgevingsvisie verder op te nemen en daar het juiste instrumentarium bij te ontwikkelen om daarop verder te stimuleren en te handhaven. Voor het lint Wilhelmina/Achterstraat is het verhaal complexer omdat er al meer van het lint verloren is gegaan. Het is goed als ook hier wordt nagedacht welke mogelijkheden er zijn om dit lint weer terug te ontwikkelen in zijn kracht en waar mogelijk herstelacties door te voeren en te zorgen dat de bestaande sterke elementen, die er zeker zijn, vanaf nu beter te behouden.</p>		
	4.2	<p><u>Ringdijk rondom het Eiland Heusden</u> De ringdijk is onderdeel van het oudste dijkstelsel van Nederland, de Grote Waard uit 1200. Mooi dat er aandacht besteed wordt aan de Zuiderwaterlinie, en ook wel aan de historische ringdijk, met name in de foto. Maar wat ons betreft van het behoud en de</p>	<p>Zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen. De nodige aandacht is besteed aan de verbinding tussen bebouwd gebied en buitengebied én de verbinding met ons erfgoed en cultuurhistorie. Het is belangrijk deze</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>ontwikkeling van de ringdijk en de daarom heen liggende polders zelf ook wel meer aandacht krijgen in de acties van het omgevingsplan. Want de ringdijk is een verbindend element rondom de verschillende dorpskernen van de gemeente Heusden.</p>	<p>verbindingen stevig te waarborgen. Deze waarborg komt ook terug in de uitwerking op pagina 74: <i>'We zetten in op het behoud van het aanwezige erfgoed in de gemeente. Dat doen we onder andere door aantasting van de omgeving rondom erfgoed te voorkomen. Door ook de omgeving (biotoop) van een monument te bewaken kan aantasting van het aanzicht en de waardering van het monument voorkomen worden.'</i> Dat gebeurt nu ook al met de aanwijzing van de Vesting als beschermd stadsgezicht en aan de hand van de welstandsnota.</p>	
	4.3	<p><u>Betere natuurverbinding Noord/Zuid oostelijk van Vlijmen – de Groene Rivier</u> Het zwakste punt in deze keten blijft de verbinding tussen de Biessertpolder en Sompen en Zooislagen. Weliswaar wordt daar een ecologische verbindingzone gerealiseerd, maar deze is slechts 20 meter breed en ook minder omvangrijk dan oorspronkelijk in het GOL voorzien. Daarnaast gaat er in het kader van het GOL veel natuur en landschap in de Biessertpolder en langs de Voordijk verloren. Dat heeft nu officieel niet de bestemming natuur, maar functioneert de facto wel zo. In de omgevingsvisie (zoals ook in de voorlopers van dit plan zoals de structuurvisie Heusden 2008 en het Waterschapsplan in 2008) is het belang van de natuurverbinding aangegeven door middel van pijlen. Maar onzes inziens zijn de pijlen te kort en missen verdere uitwerking qua vertaling in het plan wat het idee</p>	<p>De Omgevingsvisie zet de koers op hoofdlijnen uit voor de komende jaren. De omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie van de gemeente voor de hele fysieke leefomgeving en het grondgebied. Er worden bepaalde kaders geschetst, maar niet overal worden dus al concrete uitvoeringsplannen opgenomen. In de omgevingsvisie wordt aangegeven dat één van de speerpunten is om 'bestand te zijn tegen wateroverlast': we verbinden stedelijk en landelijk gebied en ecologische zones straks via groenblauwe maatregelen steviger met elkaar. Om dit te realiseren maken we ook een logische koppeling met de Klimaataanpak uit de REKS en het beschikbare klimaatfonds.</p>	<p>Er volgt een aanpassing aan de groene pijlen die zijn opgenomen in de ruimtelijke visiekaart in hoofdstuk 3.3. waarbij meer aansluiting wordt gezocht bij de structuurvisie en de groenstructuurkaart.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		naar de toekomst is. Daarmee mist dus een aanzet tot actie en ontwikkeling.	De uitwerking hiervan vindt dus plaats in thema- of gebiedsgerichte programma's of het omgevingsplan. De pijlen zijn indicatief ingetekend en illustreren de (beoogde) ecologische verbindingen. De eerste aanzet tot actie wordt dus gedaan aan de hand van deze visie.	
	4.4	<p><u>Link met HoWaBo</u></p> <p>Indiener is van mening dat de nieuwe HoWaBo opgave een interessante kans voor de gemeente biedt om deze belangrijke zone te ontwikkelen door een combinatie van de wateropslag benodigd in de HoWaBo opgave, recreatie voor de bewoners van de geplande nieuwe woonwijken in Vlijmen oost en een robuuste natuurontwikkeling. De gemeente geeft aan de drie functies te willen ondersteunen en een integratie van deze drie functies liggen hier dus voor de hand. Dit kan gerealiseerd worden in het gebied gelegen tussen de Voordijk en de Voorste Zeedijk, conform ideeën al ontwikkelt door het Waterschap in 2008 in haar plan de Groene Rivier en later min of meer overgenomen in de structuurvisie 2008. Dit sluit ook aan om de polders open te houden en de functie van de ringdijk als belangrijk cultuurhistorisch element te versterken. Door de combinatie van functies zijn er ook voldoende mogelijkheden voor financiering voor deze ontwikkeling aanwezig. Naar (toekomstige) bewoners, bezoekers en andere belanghebbenden geeft het ook belangrijke kansen voor de marketing van de gemeente Heusden. De omgording van de gemeente door natuur aan alle</p>	De gemeente deelt de mening dat HoWaBo kansen biedt om de natuur, biodiversiteit en de kwaliteit van het landschap te verbeteren. Om de wateropgave te kunnen aanpakken is een verkenning gedaan in de vorm van bouwstenen. Deze worden in de loop van 2023 verder uitgewerkt en zullen de basis vormen voor de MER procedure. De inzet van de gemeente Heusden is dat waterberging zo veel als mogelijk een plus geeft op natuur, landschap en biodiversiteit.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		zijden en de opties voor recreatie zullen aansprekend zijn.		
5. Inwoner	5.1	<p><u>Ruimte voor recreatie Duinweg / Giersbergen / Margrietweg</u></p> <p>Indiener verzoekt de gemeente in de visie op te nemen "ruimte voor recreatie" voor het gebied onder het kanaal hier specifiek Duinweg, Giersbergen, Margrietweg. Indiener stelt voor dat de arcering (op pagina 50 van Ontwerp Omgevingsvisie) welke aanduidt "ruimte voor recreatie" wordt doorgetrokken over de Duinweg en Giersbergen en Margrietweg. De Gemeente Heusden geeft in eerdere stukken duidelijk aan de toeristische sector te willen laten groeien. Hier hoort bij het toegankelijk houden, voor bewoners van de Gemeente Heusden en recreanten van omliggende dorpen, van het gebied Loonse-en Drunense duinen. De mogelijkheid tot recreatie in de natuur draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Op basis van de bovenstaande argumenten hebben wij bezwaar tegen het ontwerp omgevingsvisie. Daarom verzoeken wij u met inachtneming van onze zienswijze het ontwerp omgevingsvisie gewijzigd vast te stellen, namelijk door de arcering toe te voegen en mogelijk een passage toe te voegen m.b.t. recreatie mogelijkheden onder het kanaal.</p>	<p>In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Dat geldt dus ook voor het gebied onder het kanaal tot en met Giersbergen. Dat wordt in de visie wel tot uitdrukking gebracht in de tekst, maar niet op kaart. In het gebied met de arcering 'ruimte voor recreatie' voorzien we namelijk een belangrijke transitie. Die transitie is minder van belang voor het gebied onder het kanaal, omdat daar in mindere mate intensieve veehouderijen aanwezig zijn. Het is echter niet de bedoeling geweest om eventuele recreatieve nevenactiviteiten in het gebied onder het kanaal te beperken, zoals ook staat omschreven in de tekst. Het is bij het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede 	<p>De reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie met een tekst waarbij de kracht van het gebied onder het kanaal beter tot uitdrukking komt.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur</p> <p>- benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.</p> <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. Die balans houden we scherp in de gaten. Dat doen we door maatwerk toe te passen en elk verzoek individueel tegen het licht te houden. Zoals eerder vermeld is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.</p>	
6. Inwoner	6.1	<p>De gemeente Heusden geeft met de Omgevingsvisie richting aan toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In de ontwerp Omgevingsvisie stelt u dat aan de randen van kernen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, het gaat in het geval van de kern Herpt om kleinschalige ontwikkelingen. Doel hiervan is om o.a. meer ruimte te krijgen voor woningen voor verschillende doelgroepen. Daarbij moet het gaan om Dorps wonen.</p> <p>Het perceel van eigenaar, gelegen aan de Bernsestraat grenst aan drie zijden aan de bebouwde kom van Herpt. Direct ten zuiden (Bernsestraat 5) is recent een wijzigingsplan vastgesteld dat de bouw van 13 woningen op deze locatie mogelijk maakt. Aan de overzijde zijn woningen gelegen en direct ten noorden</p>	<p>De Omgevingsvisie doet geen uitspraak over individuele woningbouwverzoeken. De Omgevingsvisie nodigt bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers wel uit om initiatieven aan te leveren die passen bij de kwaliteiten en ambities die staan omschreven in de visie. Eenieder staat het dus vrij om een principeverzoek aan te leveren zodat bekeken kan worden hoe een initiatief bijdraagt aan deze visie. De aanname die wordt gedaan door de zienswijze-indiener, dat kleinschalige ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, passend bij de grootte van</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>is een bedrijfsbestemming (A, 3.1) aanwezig. Het perceel is gelegen aan de doorgaande weg. Indiener is van mening dat de locatie van de eigenaar voldoet aan het criterium 'aan de rand' en dat de Omgevingsvisie mogelijkheden biedt om op een deel van het perceel een 'kleinschalige ontwikkeling' mogelijk te maken. Bekend is dat er inmiddels ook een initiatiefplan ligt voor een aantal woningen op een perceel in de directe nabijheid van het perceel van eigenaar. Eigenaar wil graag de bevestiging van de gemeente dat de locatie is gelegen aan de rand en in beginsel op basis van de Omgevingsvisie in aanmerking komt voor een kleinschalige (woningbouw) ontwikkeling. Uiteraard onder het voorbehoud dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening (o.a. milieucontour van naastgelegen bedrijf).</p>	<p>de kern, aan de randen van een kern is correct. Wel moet dan worden afgewogen in hoeverre het ook past bij de overige speerpunten die staan genoemd in de visie en binnen provinciaal beleid.</p>	
<p>7. Vereniging Bescherming Authentiek Bokhoven</p>	<p>7.1</p>	<p><u>Afstemming en participatie met buurgemeente</u> De ontwerp Omgevingsvisie beperkt zich tot de gemeentegrenzen van gemeente Heusden. Een van de zoekgebieden voor windmolens ligt op zeer geringe afstand tot de gemeentegrens 's-Hertogenbosch in de Polder van Bokhoven. Voor de Polder van Bokhoven geldt vanuit de RES Noordoost Brabant een inpassingsstrategie (geen windturbines). Er heeft geen afstemming plaatsgevonden met de direct betrokkenen waaronder de bewoners van Bokhoven zich wel toe rekenen. Dat past ook niet bij de definitie van de omgevingsvisie zoals geformuleerd door de VNG, waarbij de fysieke leefomgeving niet ophoudt bij de grens van een gemeente. De lusten zijn voor de gemeente Heusden (dorpen Vlijmen en Drunen merken</p>	<p>De Omgevingsvisie doet geen uitspraak over specifieke locaties voor windturbines, er zijn vooralsnog alleen enkele zoekgebieden genoemd. Hierbij is aangesloten op de in 2020 vastgestelde kadernotitie Windenergie. In deze kadernotitie zijn eveneens geen locaties aangewezen; er is alleen gekeken onder welke voorwaarden plaatsing mogelijk zou kunnen zijn. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		er niks van), terwijl de lasten (landschapsvervuiling, slagschaduw, geluidsoverlast) worden gedragen door de naastgelegen dorpen buiten de gemeentegrenzen. Zoekgebied 2 moet als locatie worden uitgesloten voor het realiseren van een energiehub/energielandschap.		
	7.2	<u>Zoekgebied 2 windmolen: OER</u> De aanduiding van Zoekgebied 2 is onduidelijk. De omschrijving van Zoekgebied 2 ontbreekt onder 7.3.1. (in het OER): 'Op basis van deze kaarten zijn er twee zoekgebieden aan te wijzen waar realisatie van een energielandschap van 80 hectare kansrijk is: tussen Oudheusden en Elshout (zoekgebied 1) en ten oosten van en de gemeentegrens (zoekgebied 2)'. De diverse cartografische illustraties zijn overigens inconsistent. Het zoekgebied lijkt zich rondom de steenfabriek te verplaatsen.	Er is bewust gekozen om de zoekgebieden niet op de kaart te zetten om recht te doen aan het nog te doorlopen proces om de locatie voor een energiehub, inclusief begrenzingsen, te bepalen. Het bepalen van de zoekgebieden is nog niet op het detailniveau gedaan dat nodig is om kaarten te maken. Het besluitvormingsproces en de daarbij horende locatiekeuzes zijn nog niet ver genoeg gevorderd voor het opstellen van kaarten en locaties.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	7.3	<u>Deltaplan Grote Rivieren: dijk teruglegging Bokhoven.</u> Er wordt weinig aandacht besteed aan de mogelijke impact van het Delta Grote Rivieren. Het plan maakt melding van een inpassing of sanering van de steenfabriek als gevolg van de dijkverlegging bij Bokhoven en zal daardoor ook voorwaarden stellen aan het zoekgebied 2. De vereniging dringt erop aan de (on)mogelijkheden van de dijkverlegging te betrekken bij het opstellen van de volgende versie van de Omgevingsvisie en daarover afstemming te hebben met de betrokken en verantwoordelijke partijen.	De potentiële dijkverlegging die wordt genoemd in de zienswijze is al vele jaren opgenomen als Barro-reservering (besluit algemene regels ruimtelijke ordening). Het barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het bevat regels die de beleidsruimte van andere overheden ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen inperken, daar waar nationale belangen dat noodzakelijk maken. De keuzes die worden gemaakt ten aanzien van hoogwaterveiligheid vinden	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>plaats in het IRM (Integraal Rivier Management). IRM zoekt oplossingen voor bestaande knelpunten in het rivierengebied en anticipeert op toekomstige ontwikkelingen, zoals klimaatverandering. Daarmee adresseert en herijkt IRM de thema's van het Deltaprogramma in het rivierengebied. Het resultaat wordt vastgelegd in een Programma onder de Omgevingswet (POW) en wordt gebruikt voor de herijking van de Voorkeursstrategie Rivieren (uit 2014) van het Deltaprogramma, waar genoemde dijkverlegging onderdeel van was. Dit POW bevat de integrale visie op het rivierengebied met daarbij de te realiseren ambitieniveaus voor de afvoercapaciteit en bodemligging en de te nemen type maatregelen per locatie. Dat programma is naar verwachting pas eind 2023 gereed. Omdat met onvoldoende zekerheid gezegd kan worden wat voor invloed dit programma heeft op een mogelijke dijkverlegging, wordt er niets over in de Omgevingsvisie opgenomen. Te meer ook omdat de windmolens op de ruimtelijke visiekaart binnendijs zijn ingetekend (ook bij een potentiële dijkverlegging).</p>	
	7.4	<p><u>Energiehub Bokhovense Polder.</u> De definitie van de energiehub lijkt nu vastgelegd als</p>	<p>Zoals aangegeven bij 7.1 is er nog geen keuze gemaakt voor een specifieke</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>zijnde een systeem voor opwek, opslag, overslag en distributie, waarbij een combinatie van wind- en zonne-energie voor opwekking moet zorgen. De benodigde oppervlakte voor zo'n 'energielandschap', uitgaande van 5 turbines en 40 hectare zonnepark bedraagt 80 hectare. De aanleg van een energiehub inclusief voorzieningen zullen een aanzienlijke impact hebben op het huidige polderlandschap en daarbij de cultuurhistorische waarden en zichtlijnen van Bokhoven blijvend aantasten. Hierdoor wordt er onevenredig fors op de ruimte voor natuur en recreatie op de Bokhovense polder ingeleverd.</p>	<p>locatie voor windturbines. Aangezien er op dit moment geen sprake is van het realiseren van windturbines op genoemde locatie wordt hier inhoudelijk verder niet op ingegaan.</p>	<p>Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	7.5	<p><u>Opbrengsten energiepark</u> De Omgevingsvisie moet duidelijkheid verschaffen waar de opbrengsten van een energiepark terecht komen. In de zienswijze is een tekstpassage opgenomen van het Duurzaamheidsrapport van de Vandersanden Groep (2020). Indiener vraagt zich af in hoeverre de huidige initiatieven voor het realiseren van een energiepark niet volledig ten goede aan de Vandersanden Groep komt.</p>	<p>Op pagina 85 van de Omgevingsvisie is het speerpunt van regionaal en lokaal beheer (van energieprojecten) opgenomen. Gemeente Heusden vindt het belangrijk dat dit soort projecten optimaal renderen voor de lokale (en regionale) samenleving. Alle initiatieven zullen daaraan getoetst worden.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	7.6	<p><u>Wetgeving en algemene normen voor geluid.</u> De Raad van State oordeelde dat de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden niet kunnen worden toegepast op de aanvragen voor de bouw en het gebruik van windturbines, aangezien daarvoor eerst een milieubeoordeling moet worden gemaakt. Volgens Arcadis is niet eenduidig aan te geven hoeveel hinder er naar verwachting zal optreden bij een bepaalde afstand (hangt af van verschillende factoren). Het hanteren van een 'veilige'</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1: Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		afstand van 750 meter wordt in het licht van de huidige inzichten een dubieus uitgangspunt.		
8. Inwoner	8.1	<p><u>Woningbouwontwikkeling Drunen-Oost</u></p> <p>In de ontwerp Omgevingsvisie wordt de ontwikkeling benoemd "waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook." Echter staat in subparagraaf 2.3.2 "Drunen" onder het kopje "Kansen voor de toekomst" niks vermeld over mogelijkheden voor woningbouw. Bij de meeste andere kernen staat dit wel kort aangestipt. Uit de 'Omgevingseffectrapportage' van de Antea Groep blijkt dat er een tekort is aan diverse woningtypen. Gezien de wens en noodzaak om vooral sociale huurwoningen te bouwen op inbreidingslocaties is het lastig om in bestaand stedelijk gebied locaties te vinden voor het realiseren van andere woningtypen.</p> <p>Daarom is het wenselijk om in de omgevingsvisie de mogelijkheid van bouwen tussen de kernen Drunen en Nieuwkuijk te benoemen. Dit kan binnendijs in de omgeving Zwaluwmoersedreef en Bosscheweg. Door hier te bouwen met veel aandacht voor de natuur (zie punt 2) kan de gemeente ook voldoen aan de volgende wens: "Er zijn harde scheidslijnen tussen de woonwijken en het groen. In de toekomst zijn de randen zachter en loopt het wonen of het bedrijfsterrein over in het groen. Dit is een wens van bewoners en werkgevers -en nemers, en helpt ook de verbindingen in de natuur te herstellen en te versterken."</p>	<p>Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook.'</i> Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk mogelijk. Daarbij moet wel gezegd</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>worden dat de Provincie, maar ook andere regionale samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding. Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente. Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden. De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie. Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat landen. Dat hangt af van de gestelde</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p> <p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'.</p>	
	8.2	<p><u>Natuur inclusieve samenleving</u> Indiener maakt zich grote zorgen over de planeet, de natuur en leefomgeving. Daarom pleiten wij voor nog meer aandacht voor natuur en een natuurinclusieve samenleving in de Omgevingsvisie. Dit wordt ook aangegeven in de conclusie van het rapport "Passende beoordeling" van de Antea Groep. Een belangrijk aspect is uiteraard natuur inclusief bouwen, waarbij de bebouwde omgeving kan dienen als stapsteen voor organismen in de "echte" natuurgebieden. Ook missen we in de ontwerp Omgevingsvisie aandacht voor consuminderen, bewust compacter wonen en een verschuiving naar een plantaardig eetpatroon, wat allemaal een verandering in de inrichting van de omgeving kan veroorzaken (in Heusden en daarbuiten).</p>	<p>Op pagina 60 van de visie wordt een belangrijke uitwerking genoemd die raakt aan hetgeen de indiener voor ogen heeft. De gemeente is met de visie voornemens om natuurinclusief bouwen te stimuleren om zodoende biodiversiteit te vergroten en hittestress te voorkomen. Daarbij wordt ook gewezen op het experimenteren met verschillende soorten woonvormen. (zie eerste hoofdstuk 'Gezond en levendig wonen', paragraaf 3.2 'Ambities en speerpunten'. Daarnaast doen we ook een beroep op individuen die bij willen dragen aan een gezonde fysieke leefomgeving. In samenwerking met</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			lokale milieu- en klimaatorganisaties stimuleert de gemeente bewoners en ondernemers om hun woning, bedrijfspand en tuin actief te vergroenen. Er wordt dus deels al een beroep gedaan op het individu.	
	8.3	<p><u>Alternatieve woonvormen</u></p> <p>Terecht wordt in de ontwerp Omgevingsvisie benoemd dat beleidsgebieden nog gescheiden domeinen zijn en dat de druk en noodzaak om die scheidslijnen te doorbreken de komende jaren sterker gevoeld zal worden. Juist de combinatie van alle bovenstaande punten maakt de noodzaak duidelijk om ruim baan te maken voor alternatieve woonvormen, met aandacht voor compact, natuurinclusief en circulair bouwen, klimaatadaptatie, delen van ruimtes (zoals een werkplaats) en spullen (zoals auto's) én sociale cohesie. Het belang van dit soort initiatieven die oplossingen op diverse beleidsterreinen integreren kan naar ons idee nog duidelijker benoemd worden in de Omgevingsvisie. Indiener verzoekt de gemeente de tekst van de Omgevingsvisie op bovenstaande punten (8.1 t/m 8.3) aan te scherpen en aan te passen.</p>	<p>Verwezen wordt naar reactie onder punt 8.2:</p> <p>Op pagina 60 van de visie wordt een belangrijke uitwerking genoemd die raakt aan hetgeen de indiener voor ogen heeft. De gemeente is met de visie voornemens om natuurinclusief bouwen te stimuleren om zodoende biodiversiteit te vergroten en hittestress te voorkomen. Daarbij wordt ook gewezen op het experimenteren met verschillende soorten woonvormen. (zie eerste hoofdstuk 'Gezond en levendig wonen', paragraaf 3.2 'Ambities en speerpunten'. Daarnaast doen we ook een beroep op individuen die bij willen dragen aan een gezonde fysieke leefomgeving. In samenwerking met lokale milieu- en klimaatorganisaties stimuleert de gemeente bewoners en ondernemers om hun woning, bedrijfspand en tuin actief te vergroenen. Er wordt dus deels al een beroep gedaan op het individu.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
9. Inwoner	9.1	<p><u>Luchtkwaliteit (OER)</u></p> <p>Indiener is blij te lezen dat in de omgevingsvisie het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) wordt genoemd als een eerste stap. Jammer dat de vervolg stappen niet zijn uitgewerkt. Het huidige plan van aanpak SLA is van toepassing tot 2023, de omgevingsvisie geeft niet aan hoe de vervolgstappen zullen zijn om de doelstelling om 50% gezondheidswinst in 2030 in vergelijk met 2016 te realiseren</p> <p>De huidige luchtverontreiniging wordt toegeschreven aan die van het verkeer op de A59 en de N267 een kwestie die buiten de invloedssfeer van de gemeente zou liggen. Verder wordt aangegeven dat veelal de luchtkwaliteit (stikstofdioxide en fijnstof) voldoet aan de wettelijke normen volgens de Leefomgevingsfoto. Hier wordt een te optimistisch beeld geschetst. Deze vaststelling dat in Heusden de luchtkwaliteit voldoet is gebaseerd op aannamen en berekening. Daarom is de Natuur en Milieuvereniging gemeente Heusden (NMVH) gestart met het opzetten van een burgermeetnet naar voorbeeld van veel omliggende steden waar burgers met dezelfde zorgen over de luchtkwaliteit hebben gemeend ook zelf te moeten gaan meten. de winter over het verwarmen van het huis. Waar eerst nog spraken was van sfeerverwarming nu met de opkomende gevolgen van de energiecrisis en ook de energietransitie maakt dat steeds meer bewoners hun toevlucht zoeken tot het stoken van hout. Dit wordt deels ook in de</p>	<p>We waarderen de inzet van de Natuur- en Milieuvereniging Heusden om de luchtvervuiling binnen de gemeentegrenzen op een fijnmazige manier te monitoren. In de Omgevingsvisie wordt daarom ook aangegeven dat we hen ondersteunen bij het in kaart brengen van luchtvervuiling in Heusden. Dit is van belang om een beter algemeen beeld te krijgen van bijvoorbeeld de problematiek rond fijnstof. Daar waar het gaat om vervuiling van de A59 en de N267 is de bron eenduidig aan te wijzen. Het netwerk van fijnstofsensoren binnen de gemeente kan dus helpen om ook bronnen in beeld te brengen die lastiger te duiden zijn. Daarom wordt daar op pagina 68 van de visie ook aandacht aan besteed.</p> <p>In de zienswijze wordt aangegeven dat het onderwerp 'luchtkwaliteit' altijd een onderdeel moet zijn bij de afweging van nieuwe plannen. Bij de beoordeling van plannen is dat reeds een standaard toetsingskader.</p> <p>Verzocht wordt om regels op te nemen in de Omgevingsvisie en het OER die ervoor moeten zorgen dat een goede kwaliteit van lucht wordt bewaakt en lagere</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>omgevingsvisie geduid: circa 70 % van het huidige woningenbestand is van voor 1991 die vaak lastig of alleen tegen hoge kosten te verduurzamen is. Het onderwerp luchtkwaliteit zou altijd een onderdeel moeten zijn van het onderwerp milieu. Ook bij het beoordelen van nieuwe plannen zou het onderwerp luchtkwaliteit meegenomen moeten worden in de afweging. De luchtverontreiniging zou moeten leiden tot een " alert" zodat longpatiënten, jeugd en ouderen kunnen vertrouwen op een veilige woonomgeving. Ik vraag dat in de omgevingsvisie en de OER, regels worden opgenomen over het bewaken en handhaven van de luchtkwaliteit met de lagere normen die door de WHO worden gehanteerd (b.v. 15 µg/m³ voor fijnstof PM 2,5) en dan ook specifiek in de woonkernen.</p>	<p>normen (dan die van de WHO) worden gehandhaafd. De Omgevingsvisie en het OER zijn niet de juiste beleidsstukken om regels op te nemen voor luchtkwaliteit. Zoals vermeld bij punt 4.3 is de Omgevingsvisie een langetermijnvisie op hoofdlijnen. Er worden bepaalde kaders geschetst, maar niet overal worden dus al concrete uitvoeringsplannen opgenomen. Het hoofddoel van het OER bestaat uit twee zaken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Het bieden van de milieu informatie die noodzakelijk is voor besluitvorming over de omgevingsvisie door het in beeld brengen en beoordelen van de effecten op de fysieke leefomgeving. 2) Het ondersteunen van het maken van keuzes door het afwegen van reële opties op de bijdrage aan de opgaven en ambities voor de gemeente Heusden. <p>De uitwerking van de visie en het OER, concreet bedoeld de doorvertaling naar juridische regels, kan dus plaatsvinden in thema- of gebiedsgerichte programma's of het omgevingsplan.</p>	
10. Inwoner	10.1	<p><u>Woningbouwontwikkeling Drunen-Oost</u> Indiener richt zich op het gebied gelegen tussen de Zwaluwmoersedreef, Duinweg, Eendekooi en Kooiweg.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 8.1:</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Dit gebied is in de Omgevingsvisie aangemerkt als bebouwd gebied. Graag ziet de indiener dat er meer mogelijkheden komen voor ontwikkeling van dit gebied als woongebied. Het betreft het mooiste gebied van de voormalige gemeente Drunen voor ontwikkeling als woongebied met eigentijdse gedifferentieerde levensbestendige en ecologische woningen. Deze woningen kunnen hier uitstekend ingepast worden in het reeds bestaande groen en de watergangen en het groen rond de Eendekooi zou een veel meer toegankelijke functie kunnen krijgen en behouden blijven als groene parel. Het betreft bovendien een gebied dat binnen de Heidijk is gelegen en goed aansluit bij de reeds bestaande woonwijken en de Eendekooi en tevens gezien kan worden als een afronding van de in het verleden gekozen structuur voor woningbouw. Indiener ziet graag dat deze ontwikkelingsmogelijkheden in de Omgevingsvisie worden opgenomen, daar dit een verrijking voor de gemeente Heusden zou betekenen.</p>	<p>Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook.'</i> Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk mogelijk. Daarbij moet wel gezegd worden dat de Provincie, maar ook andere regionale</p>	<p>Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding. Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente. Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden. De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie. Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat landen. Dat hangt af van de gestelde kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'.</p>	
<p>11. Natuur- en Milieu vereniging gemeente Heusden (NMVH)</p>	<p>11.1</p>	<p><u>Biodiversiteit en natuur inclusief bouwen</u> In Heusden als 'groene gemeente' moet zwaarder worden ingezet op minder verharding en verstening en meer groen. Bij het ontwerp en de realisatie van het groen dient versterking van de biodiversiteit en natuur inclusief bouwen uitgangspunt te zijn.</p>	<p>De Omgevingsvisie biedt veel aandacht aan dit onderwerp. Dit komt met name terug bij het speerpunt 'Bestand tegen wateroverlast'. Een van de uitwerkingpunten luidt als volgt: 'Bij (her)inrichting van de openbare ruimte en bij transformatie en nieuwbouw in de kernen zijn klimaat adaptieve maatregelen gericht op de waterhuishouding vereist. Concreet vertalen we dit naar 'het verwerken van de regendruppel op de plaats waar deze valt'. We houden het water vast en brengen deze op een zo natuurlijk mogelijke wijze terug naar het grond- en oppervlaktewater. Dergelijke interventies benutten we tevens voor het verbeteren van de biodiversiteit en de</p>	<p>De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>belevingswaarde van groen en water.’ Met dit speerpunt hopen we de zorgpunten van indiener weg te nemen een belangrijke stap te zetten naar een ‘groene gemeente’.</p>	
	11.2	<p><u>Schone lucht</u> Wat de luchtkwaliteit betreft wordt in Heusden naar de normen van de WHO van schade voor de gezondheid op een aantal punten de kritische grens bereikt en overschreden. Een meer energieke aanpak ter bescherming van de gezondheid van onze inwoners is nodig.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 9.1:</p> <p>We waarderen de inzet van de Natuur- en Milieuvereniging Heusden om de luchtvervuiling binnen de gemeentegrenzen op een fijnmazige manier te monitoren. In de Omgevingsvisie wordt daarom ook aangegeven dat we hen ondersteunen bij het in kaart brengen van luchtvervuiling in Heusden. Dit is van belang om een beter algemeen beeld te krijgen van bijvoorbeeld de problematiek rond fijnstof. Daar waar het gaat om vervuiling van de A59 en de N267 is de bron eenduidig aan te wijzen. Het netwerk van fijnstofsensoren binnen de gemeente kan dus helpen om ook bronnen in beeld te brengen die lastiger te duiden zijn. Daarom wordt daar op pagina 68 van de visie ook aandacht aan besteed.</p> <p>In de zienswijze wordt aangegeven dat het onderwerp ‘luchtkwaliteit’ altijd een onderdeel moet zijn bij de afweging van</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>nieuwe plannen. Bij de beoordeling van plannen is dat reeds een standaard toetsingskader.</p> <p>Verzocht wordt om regels op te nemen in de Omgevingsvisie en het OER die ervoor moeten zorgen dat een goede kwaliteit van lucht wordt bewaakt en lagere normen (dan die van de WHO) worden gehandhaafd. De Omgevingsvisie en het OER zijn niet de juiste beleidsstukken om regels op te nemen voor luchtkwaliteit. Zoals vermeld bij punt 4.3 is de Omgevingsvisie een langetermijnvisie op hoofdlijnen Er worden bepaalde kaders geschetst, maar niet overal worden dus al concrete uitvoeringsplannen opgenomen. Het hoofddoel van het OER bestaat uit twee zaken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Het bieden van de milieu informatie die noodzakelijk is voor besluitvorming over de omgevingsvisie door het in beeld brengen en beoordelen van de effecten op de fysieke leefomgeving. 2) Het ondersteunen van het maken van keuzes door het afwegen van reële opties op de bijdrage aan de opgaven en ambities voor de gemeente Heusden. <p>De uitwerking van de visie en het OER, concreet bedoeld de doorvertaling naar</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			juridische regels, kan dus plaatsvinden in thema- of gebiedsgerichte programma's of het omgevingsplan.	
	11.3	<u>Bedrijventerreinen het Hoog en Meeuwaart</u> De NMVH (Natuur- en milieuvereniging Heusen) is tegen beoogde uitbreiding van de bedrijventerreinen het Hoog en Meeuwaart.	Reactie wordt voor kennisgeving aangenomen. Binnen het afsprakenkader bedrijventerreinen Noordoost Brabant worden bedrijventerreinen vraaggericht (naar behoefte) ontwikkeld. Daarbij vindt ook regionale afstemming plaats.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	11.4	<u>Agrarisch gebied en transitie</u> Met het oog op de biodiversiteit zijn wij voorstander van kringloop landbouw en natuur inclusief boeren. Initiatieven vanuit de agrarische sector tot extensivering verdienen alle steun.	Zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen
	11.5	<u>Recreatie</u> De NMVH stemt in met een beperkt recreatieve ontwikkeling in het gebied tussen Heidijk en Drongelens Kanaal, aansluitend op bestaande voorzieningen. Wel moet in de Omgevingsvisie worden vastgelegd geen uitbreiding van overnachtingsmogelijkheden wordt toegestaan ten zuiden van het Drongelens kanaal. Daarnaast dient, zoals aangegeven in de passende beoordeling, te worden ingezet op aanleg van een groene leefomgeving dat als alternatief recreatiegebied kan dienen, waarmee de Loonse en Drunense Duinen worden ontlast.	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1: In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Dat geldt dus ook voor het gebied onder het kanaal tot en met Giersbergen. Dat wordt in de visie wel tot uitdrukking gebracht in de tekst, maar niet op kaart. In het gebied met de arcering 'ruimte voor recreatie'	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1. De reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie met een tekst waarbij de kracht van het gebied onder het kanaal beter tot uitdrukking komt.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>voorzien we namelijk een belangrijke transitie. Die transitie is minder van belang voor het gebied onder het kanaal, omdat daar in mindere mate intensieve veehouderijen aanwezig zijn. Het is echter niet de bedoeling geweest om eventuele recreatieve nevenactiviteiten in het gebied onder het kanaal te beperken, zoals ook staat omschreven in de tekst. Het is bij het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur - benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen. <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. Die balans houden we scherp in de gaten. Dat doen we door maatwerk toe te passen en elk verzoek individueel tegen het licht te houden. Zoals eerder vermeld is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.	
	11.6	<p><u>Ecologische verbindingen</u> De ecologische noord-zuidverbindingen zijn voor de natuur van groot belang en moeten zoveel mogelijk worden versterkt. Overeenkomstig afspraken met partijen en gemeente wordt ook een ecologische verbinding ter hoogte van het plan Steenenburg nagestreefd.</p>	<p>In het kader van de landschapszone Plan Steenenburg zijn ideeën ingebracht om binnen de plangrenzen van Steenenburg ruimte te reserveren voor een landschapszone in noord-zuid richting. Deze zone is bedoeld om uiteindelijk de Loonse en Drunense Duinen te verbinden met de gronden bij de Maas, inclusief een landschappelijk ingepast ecodeuct over de A59. Dit idee komt feitelijk overeen met de huidige Structuurvisie 2009 en is verenigd met de beoogde stedelijke ontwikkelingen in het gebied. De samenwerking is door verschillende partijen bekrachtigd in een overeenkomst (2020).</p> <p>Om de mogelijkheid open te houden voor de realisatie van deze verbinding reserveert de gemeente ruimte binnen de Omgevingsvisie om deze mogelijkheid open te houden.</p> <p>De natuur- en milieuverenigingen hebben toegezegd de haalbaarheid van het betreffende ecodeuct te onderzoeken en hiervoor een stichting op te richten. Zodra deze stichting schriftelijke toezeggingen heeft ontvangen voor de benodigde financiële middelen én de realisatie van</p>	<p>De zienswijze geeft aanleiding om een aanpassing te doen aan de groenverbindingen die zijn ingetekend op de ruimtelijke visiekaart (hoofdstuk 3.3.)</p> <p>De groene verbinding bij Steenenburg wordt doorgetrokken tot aan de snelweg (inclusief potentiële passage die een mogelijk groene verbinding in de toekomst niet verhindert). We borgen daarmee een betere herkenbaarheid vanuit de structuurvisie en de groenstructuurkaart..</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			het ecoduct op de politiek-bestuurlijke agenda van de provincie en de regio is vastgelegd, dan zal de gemeente zich inspannen om het ecoduct planologisch-juridisch te realiseren.	
	11.7	<u>Zoeklocatie windmolen</u> De NMVH is tegen de aanleg van windmolens tussen de Natura-2000-gebieden, het Vlijmens Ven en de Loonse en Drunense Duinen.	De Omgevingsvisie doet geen uitspraak over specifieke locaties voor windturbines, er zijn vooralsnog alleen enkele zoekgebieden genoemd. Hierbij is aangesloten op de in 2020 vastgestelde kadernotitie Windenergie. In deze kadernotitie zijn eveneens geen locaties aangewezen; er is alleen gekeken onder welke voorwaarden plaatsing mogelijk zou kunnen zijn. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen.	Er volgt een aanpassing aan het icoon en de benaming 'zoekgebied' waar het gaat om het opwekken van duurzame energie. In de tekst wordt een nuancering geplaatst en een korte toelichting waarom er gekozen is om een gebied op te nemen voor potentiële opwek van energie.
	11.8	<u>Zonering Omgevingsvisie.</u> De legenda bij de Visie kaart moet worden aangepast, omdat in legenda een toelichting op symbolen van de kaart ontbreekt. Verder moeten naar aanleiding van onze zienswijze de uitbreidingspijltjes voor de bedrijventerreinen het Hoog en Meeuwaart en de zuidelijke zoeklocatie windmolens vervallen en de twee strepen ter hoogte van het plan Steenenburg worden verbonden.	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 11.3 & 11.6: (11.3): Binnen het afsprakenkader bedrijventerreinen Noordoost Brabant worden bedrijventerreinen vraaggericht (naar behoefte) ontwikkeld. Daarbij vindt ook regionale afstemming plaats. (11.6): In het kader van de landschapszone Plan Steenenburg zijn ideeën ingebracht om binnen de	Er volgt een aanpassing aan het icoon en de benaming 'zoekgebied' waar het gaat om het opwekken van duurzame energie. In de tekst wordt een nuancering geplaatst en een korte toelichting waarom er gekozen is om een gebied op te nemen voor

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>plangrenzen van Steenenburg ruimte te reserveren voor een landschapszone in noord-zuid richting. Deze zone is bedoeld om uiteindelijk de Loonse en Drunense Duinen te verbinden met de gronden bij de Maas, inclusief een landschappelijk ingepast ecoduct over de A59. Dit idee komt feitelijk overeen met de huidige Structuurvisie 2009 en is verenigd met de beoogde stedelijke ontwikkelingen in het gebied. De samenwerking is door verschillende partijen bekrachtigd in een overeenkomst (2020).</p> <p>Om de mogelijkheid open te houden voor de realisatie van deze verbinding reserveert de gemeente ruimte binnen de Omgevingsvisie om deze mogelijkheid open te houden.</p> <p>De natuur- en milieuverenigingen hebben toegezegd de haalbaarheid van het betreffende ecoduct te onderzoeken en hiervoor een stichting op te richten. Zodra deze stichting schriftelijke toezeggingen heeft ontvangen voor de benodigde financiële middelen én de realisatie van het ecoduct op de politiek-bestuurlijke agenda van de provincie en de regio is vastgelegd, dan zal de gemeente zich</p>	<p>potentiële opwek van energie.</p> <p>De zienswijze geeft ook aanleiding om een aanpassing te doen aan de groenverbindingen die zijn ingetekend op de ruimtelijke visiekaart (hoofdstuk 3.3.)</p> <p>De groene verbinding bij Steenenburg wordt doorgetrokken tot aan de snelweg (inclusief potentiële passage die een mogelijk groene verbinding in de toekomst niet verhindert). We borgen daarmee een betere herkenbaarheid vanuit de structuurvisie en de groenstructuurkaart..</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			inspannen om het ecoduct planologisch-juridisch te realiseren.	
	11.9	<p><u>Monitoring beleid (OER)</u> De NMVH vindt dat in de Omgevingsvisie nadrukkelijk moet worden vastgelegd hoe de voortgang in het beleid wordt gemonitord. Door in het OER meer kwantitatieve gegevens op te nemen wordt de invloed van het beleid meer meetbaar en controleerbaar.</p>	Het monitoren (het meten van de voortgang van beleid) valt buiten de scope van de Omgevingsvisie en het OER. De uitwerking van de visie en het OER, concreet bedoeld de doorvertaling naar juridische regels en/of kwantitatieve normen, kan plaatsvinden in thema- of gebiedsgerichte programma's en/of het omgevingsplan. Voor een verdere uitleg over de instrumenten Omgevingsvisie en OER wordt verwezen naar de reactie onder punt 9.1.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
12. Inwoners Hedikhuizen	12.1	<p>De zienswijze is ingediend waarbij verschillende vragen zijn gesteld en opmerkingen zijn gemaakt die betrekking hebben op de Omgevingsvisie (Zienswijze wordt behandeld in de vorm van vraag en antwoord):</p> <p><u>Toetsen initiatief</u> Op pagina 10 staat: <i>'voor ontwikkelaars is het niet langer: het mag volgens het bestemmingsplan, dus akkoord.'</i> De vraag is ook: hoe draagt hun project bij aan de sociale vraagstukken op de locatie? Of aan de wateropvang en het verbeteren van de biodiversiteit.</p> <p>Moet hieruit opgemaakt worden dat er naast het bestaande bestemmingsplan er een tweede toetsingsronde komt en in hoeverre wordt deze tweede</p>	Met de zinsnede op pagina 10 wordt nagestreefd dat het juiste gesprek gevoerd wordt of iets passend is binnen de fysieke leefomgeving. Het gesprek gaat dan eerder over de kwaliteit van een plan en niet of iets zwart-op-wit past. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden gestimuleerd om in een vroeg stadium na te denken of plan past bij de invulling van de ambitie en kwaliteit die de visie nastreeft. De visie kan dus de basis vormen voor het juiste gesprek. Deze wijze van werken past bij de doelstellingen van de Omgevingswet die	De reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>toetsing objectiveerbaar (meetbaar) gemaakt. Hoe toets je een plan of iets bijdraagt aan 'sociale vraagstukken op de locatie' en of iets de 'biodiversiteit' zal gaan verbeteren. Wie gaan daar dan over en met welke expertise treden zij op ?</p> <p>Op welke gronden wordt de suggestie gedaan dat innovatieve ontwikkelingen er beter van worden als deze in samenspraak met bewoners en ondernemers in de omgeving tot stand gebracht worden?</p>	<p>met het omgevingsplan een instrument bevat dat meer ruimte biedt voor uitnodigingsplanologie in plaats van de toelatingsplanologie van het bestemmingsplan.</p>	
	12.2	<p><u>Van Omgevingsvisie naar omgevingsplan</u> Op Pag. 11- 2e kolom 3e regel staat : "<i>Dat is soms al heel concreet, waarbij we ons kunnen voorstellen hoe dat er ruimtelijk uit komt te zien en soms nog wat opener</i>"</p> <p>Wat wordt hier bedoeld met 'en soms nog wat opener'?"?</p>	<p>Het volgende wordt bedoeld met de zin die hiernaast staat genoemd: 'De Omgevingsvisie is soms al behoorlijk concreet in de stappen die moeten worden gezet voor uitwerking. Soms is de uitwerking vooral op hoofdlijnen en is er dus nog ruimte om daar invulling aan te geven.'</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	12.3	<p><u>Regionale kwaliteiten en - samenwerking</u> Op pag. 19 - 2e kolom 11e regel staat: "<i>Met een narratief waarin "landschap" de verbindende sleutel is voor een geïntegreerde ontwikkeling.</i>"</p> <p>Wat wordt met deze zin bedoeld ?</p>	<p>De zin waarnaar wordt verwezen in de zienswijze gaat over het Van Gogh Nationaal Park. Het landschap is het verbindende verhaal of de verbindende factor tussen alle losse elementen die samen het nationaal park vormen. Het Van Gogh Nationaal Park is geen traditioneel nationaal park dat alleen een natuurgebied beslaat. Het park herbergt de gemeenten Breda, Tilburg, Den Bosch, Eindhoven en Helmond, en verbindt zowel</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			landschappen, culturele elementen als overheden, bedrijven en bewoners.	
	12.4	<p><u>Windenergie</u> Op Pag. 31- 1e kolom 3e regel staat: <i>“dat de molens, in clusters van minimaal 3 molens, op minimaal 750 meter van de bebouwde kern afstaan, en bij solitaire bebouwing in het buitengebied op 450 meter afstand.”</i></p> <p>Wordt hiermee aangegeven dat bij <i>“solitaire bebouwing in het buitengebied (een alleenstaande woning of boerderij”</i>) de molens op slechts 450 meter afstand moeten staan en als het een kernbebouwing betreft op 750 meter?</p> <p>Betekent dat een bewoner in het buitengebied de overlast op 450 meter afstand moet verdragen, waarbij met een bewoner in de kern meer rekening wordt gehouden en men de afstand van 750 meter aanhoudt ?</p> <p>Op grond waarvan wordt dit onderscheid gemaakt ?</p>	<p>In de kadernotitie Windenergie is gekozen voor een afstand van 750 meter voor kernen en 400 meter voor woningen in het buitengebied. Deze afstanden hebben geen wettelijke basis, maar zijn voortgekomen uit de bijeenkomsten ter voorbereiding op de kadernotitie. Omdat kernen nu eenmaal dichtbevolkt zijn, veroorzaakt plaatsing van windturbines nabij een kern voor meer gehinderden dan plaatsing in het buitengebied. Bij het hanteren van een 750-metergrens in het buitengebied rond separate woningen blijft er praktisch geen ruimte meer over om windturbines te plaatsen. Verder wordt verwezen naar de kadernotitie Windenergie. Eventuele nieuwe normen komen aan bod bij de actualisatie van het beleid rond zon en wind. Deze normen komen ook aan bod in de vorm van een haalbaarheidsstudie.</p>	<p>Er volgt een aanpassing aan het icoon en de benaming ‘zoekgebied’ waar het gaat om het opwekken van duurzame energie. In de tekst wordt een nuancering geplaatst en een korte toelichting waarom er gekozen is om een gebied op te nemen voor potentiële opwek van energie.</p>
	12.5	<p><u>Aardgasvrij maken wijken</u> Op pag. 31—2e kolom 2e regel staat <i>“De opgave is gericht op het stapsgewijs aardgasvrij- ready maken van alle woningen in de diverse kernen, alsmede de bedrijfspanden en bebouwing in de agrarische sector. “</i></p> <p>Wat is het verschil tussen ‘aardgasvrij maken’ en ‘aardgasvrij-ready’ maken ?</p>	<p>Bij aardgasvrij-ready wordt bedoeld dat de woningen gereed worden gemaakt voor de overstap naar andere warmtebronnen, maar dat die expliciete stap nog niet wordt gezet. De warmtevraag van de woningen wordt naar beneden gebracht door isolatie en andere zogenaamde ‘no-regret’ (geen spijt) maatregelen, vooruitlopend op de</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			definitieve keuze voor de nieuwe warmtebron welke later plaatsvindt.	
	12.6	<u>Transitie aardgasvrij</u> Op pag. 31— 2e kolom 15e regel staat: <i>“Hiervoor zal een aanpak moeten worden ontwikkeld. Parallel daaraan wordt de bronnenstrategie voor warmte en energie verder uitgewerkt”</i> Wat wordt hier bedoeld met de 'bronnenstrategie' ?	De bronnenstrategie laat zien met welke bronnen in de diverse delen van de gemeente de gebouwen van warmte zullen worden voorzien.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.7	<u>Biodiversiteit & soortenvariatie</u> Op pag. 32 —2e kolom 33e regel staat: <i>“Vanuit de Duurzaamheidsagenda maakt de gemeente zich ook hard voor de toename van biodiversiteit, inclusief een toename van de soortenvariatie,....”</i> Welk onderscheid wordt hier bedoeld tussen biodiversiteit en soortenvariatie ?	De duurzaamheidsagenda zet in op het tegengaan van versnippering door de ruimte voor natuur te vergroten en te werken aan ecologische verbindingen. Hiermee wil de gemeente onder meer de soortenvariatie verbeteren. De leefgebieden zijn nu te klein voor meerdere populaties om goed te kunnen gedijen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.8	<u>Bedrijvigheid</u> Op pag. 34 —2e kolom 14e regel staat: <i>“Wel zijn er twee locaties in beeld om als bedrijventerrein geschikt te maken.</i> Heusden vindt het belangrijk om ook voor dit type bedrijven in Heusden ruimte te houden. Wat wordt hier bedoeld met 'dit type bedrijven' ?	Hier wordt verwezen naar de maakbedrijven, die in de tekst erboven staan benoemd.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.9	<u>Verkeerssituatie Hedikhuizen</u> Op pagina 46 staat terecht vermeld : <i>“Inwoners (van Hedikhuizen) zijn bezorgd om hardrijders, samen met een gebrek aan wandelpaden levert dat onveilige</i>	Voor de zorg die hier wordt uitgesproken met betrekking tot het vrachtverkeer is zeker aandacht. Dit heeft ook al zijn weerslag gekregen in de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan. Aan de visie zal	Er volgt een aanpassing in de Omgevingsvisie die tegemoet komt aan de zorgen die zijn geuit in de zienswijze.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p><i>verkeerssituaties op. En het wegdek is er op sommige plekken slecht aan toe.</i></p> <p>Het ware bemoedigender, attenter en completer geweest als hier naast het hardrijden tevens gerefereerd zou worden aan de al jaren durende klachten, gesprekken en behandelingen over de overlast van het vrachtverkeer van en naar het bedrijventerrein Steenfabriek. Zienswijze betreft tevens de omschrijving van het wegdek. De woorden "op sommige plekken" vervangen door "grotendeels". Bij het afwezig zijn van trottoirs levert dat voor wandelaars en fietsers gevaarlijke en onveilige situaties op.</p>	<p>een passage worden toegevoegd die deze zorg tot uitdrukking brengt.</p>	
	12.10	<p><u>Woningvoorraad Hedikhuizen & woningsplitsing</u> <i>Op pag. 46 staat: 'Aansluitend bij de aanpak voor de woningvoorraad in de kleine kernen wordt in Hedikhuizen aandacht gegeven aan het intensiever benutten van bestaande bebouwde kavels bij herontwikkeling, door bijvoorbeeld een vrijstaande woning te splitsen. Daarbij heeft horizontale splitsing de voorkeur, zodat er geen tweedelijns bebouwing ontstaat.'</i></p> <p>Kunt u uitleg geven van het begrip "horizontale splitsingen de relatie hiervan met "tweedelijns bebouwing" en het kennelijke bezwaar dat er is tegen tweedelijns bebouwing. Graag ook uitleg waarom deze passage alleen bij de kern Hedikhuizen is opgenomen?</p>	<p>Met die splitsing beogen we dat er geen voor-achterkant situatie wordt gecreëerd in toekomstige situaties. Als een woning verkeerd zou worden gesplitst kan er een situatie ontstaan waarbij er een nieuwe woning (na splitsing) achter een bestaande woning wordt gesitueerd die niet meer als zodanig herkenbaar is vanaf de openbare weg. De hiervoor beschreven situatie is ongewenst waardoor het de voorkeur heeft om een bestaande kavel horizontaal te splitsen. Voor panden die in het buitengebied zijn aangeduid als 'karakteristiek' kan een uitzondering worden gemaakt. Dit om ervoor te zorgen dat de splitsing ook bijdraagt aan de instandhouding van de uiterlijke verschijningsvorm van de</p>	<p>Er volgt een aanpassing in de Omgevingsvisie: De ontwikkeling is niet alleen van toepassing op Hedikhuizen maar geldt voor meerdere kernen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			desbetreffende bebouwing. Dit stedenbouwkundige ordeningsprincipe geldt niet alleen voor Hedikhuizen, maar is ook van toepassing op de overige kernen. Dit verduidelijken we in de Omgevingsvisie.	
	12.11	<p><u>Woningvoorraad en aanbod bedrijvigheid</u> Op pag. 61— 1e kolom 9e regel onder tekstblok staat: <i>“Bestaande plekken worden in de kleine kernen benut om een sterk aanbod te bieden voor de bewoners. We maken een mix mogelijk van samen zorgen, ambulante diensten zoals een kapper die wekelijks langskomt...”</i></p> <p>Wat wordt bedoeld met ‘bestaande plekken’ en wat met een ‘sterk aanbod’?</p>	Hier wordt gerefereerd aan bestaande voorzieningen zoals een buurthuis, een kerkgebouw, een school. Een sterk aanbod is een mix van diensten die goed aansluiten op de behoeften van diverse groepen bewoners en ook gezamenlijk kunnen zorgen dat de plek, bijvoorbeeld het buurthuis, rendabel kan zijn op de lange termijn.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.12	<p><u>Zon op dak</u> Op pag. 86 — 1 e kolom op en na laatste regel staat: <i>“Daarnaast onderzoeken we wat er nodig is om meer dakoppervlak geschikt te maken voor zonnepanelen.</i></p> <p>Aangenomen wordt dat hier bedoeld wordt: bestaand dakoppervlak. Is deze aanname juist?</p>	In principe wel, maar er kan ook gedacht worden aan nieuwe daken en wat daarvoor nodig is om deze te voorzien van zonnepanelen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.13	<p><u>Woningbouwontwikkelingen Hedikhuizen</u> Op pag. 94 staat: <i>“In Oudheusden en de andere kernen kunnen aan de randen ontwikkelingen plaatsvinden. Passend in schaal bij de kern, dus klein bij Herpt of Hedikhuizen en wat ruimer bij Oudheusden. Ook liggen er kansen in kleinschalige transformatie van verouderde woningen of voormalige woon-werklocaties. Het doel is steeds de diversificatie van het woningaanbod</i></p>	Met ontwikkelingen wordt de realisatie van woningen bedoeld. Uit de context in de navolgende zin kan dat worden afgeleid.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p><i>(betaalbare één -en tweepersoons wooneenheden) en het verbeteren van de sociale, ruimtelijke of duurzame kwaliteit van de kern."</i></p> <p>Kunt U expliciet maken welke ontwikkelingen bedoeld worden in de eerste zin?</p> <p>Opmerking bij" het tussen haakjes staande "<i>betaalbare één -en tweepersoons wooneenheden</i>". Het voorsorteren op deze soort bebouwing is niet wenselijk. Eerst ligt de vraag voor wat zijn de specifieke mogelijkheden in Hedikhuizen en wat is passend gelet op de karakteristieken en kenmerken van de dorpskern. De identiteit van het dorp en de kernwaarden moeten bepalend zijn voor alle toekomstige ontwikkelingen.</p>		
	12.14	<p><u>Identiteit kernen middendeel</u> Kunt U duidelijk maken waarom in paragraaf 3.3.2 expliciet staat omschreven dat het een uitdaging is in het middendeel van de gemeente steeds te werken aan het behoud van eigen identiteit en de open ruimte en waarom dit niet expliciet is opgeschreven voor de andere delen van de gemeente.</p>	<p>Er is een ontwikkeling gaande waarbij de kernen steeds meer naar elkaar groeien. Ze kunnen daarmee in elkaar overgaan, waarmee de identiteit van de individuele kernen minder zichtbaar en ervaren kan worden. Dit speelt in andere kernen, gezien de ruimte om de kernen heen, niet.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	12.15	<p><u>Betrokkenheid omwonenden (participatie)</u> Op pagina 79 staat rondom het onderwerp 'vrijkomende agrarische gronden' de volgende tekst <i>"Grond is een schaars goed en komt niet vaak vrij. We kijken per locatie wat de meest kansrijke invulling kan zijn. Daarbij gaan we uit van meervoudig ruimtegebruik en meervoudige opbrengsten. Dit doen we niet als gemeente alleen, maar samen met de gebruiker, agrarische- en natuurorganisaties, het waterschap en</i></p>	<p>Zodra de samenwerking leidt tot nieuwe invullingen in het buitengebied worden buurtbewoners en omwonenden vanzelfsprekend betrokken, zoals de wetgeving vereist. We gaan hierbij ook uit van verantwoordelijkheid bij initiatiefnemers. Een zorgvuldig omgevingsdialog is een belangrijk onderdeel bij planontwikkeling.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p><i>andere mogelijke toekomstige nieuwe gebruikers zoals particuliere initiatieven en ondernemers gericht op kleinschalige natuurvriendelijke ontwikkelingen".</i></p> <p>In de opsomming van betrokkenen ontbreekt de betrokkenheid van buurtbewoners/omwonenden.</p>		
	12.16	<p><u>Ontwikkelvisie buitengebied</u> Op pagina 82 staat rondom het onderwerp 'nevenactiviteiten en functieverandering' de volgende tekst "mogelijkheden voor functieverandering uit de Ontwikkelvisie Buitengebied worden uitgebreid. Er komt een nieuwe zoning, waarbij in het gebied tussen Drunen, Vlijmen en de Loonse en Drunense Duinen meer ruimte komt voor recreatieve mogelijkheden. In de middenstrook, tussen Oudheusden en Elshout en Haarsteeg, wordt daarentegen de ruimte voor productief landschap aangehouden".</p> <p>Niet duidelijk is wat er bedoeld wordt met het begrip 'ruimte voor productief landschap'. Kunt u het begrip "productief landschap" uitleggen en toelichten?</p>	Met productief landschap worden de huidige melkveebedrijven, agrariërs en tuinbouwbedrijven bedoeld. Landschap dat ingezet wordt voor land- en tuinbouw	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	12.17	<p><u>Zoekgebied windmolens</u> Pagina 93 en 95: Het zoekgebied voor windturbines is onacceptabel onzorgvuldig getekend in het gebied tussen de steenfabriek en de kern Hedikhuizen. Het aangegeven zoekgebied valt zelfs gedeeltelijk in de bebouwde kom.</p> <p>Een aanpassing van de intekening is gepast.</p>	Met een grafisch icoon is aangegeven dat in dit gebied mogelijk ruimte is voor de plaatsing van windturbines. Het is niet bedoeld als een contour voor dit gebied. Uit een haalbaarheidsstudie moet blijken of de opgenomen ruimte ook geschikt is voor een daadwerkelijke plaatsing van windturbines. De omgevingsvisie doet nog geen uitspraak over concrete locaties voor wind.	Er volgt een aanpassing aan het icoon en de benaming 'zoekgebied' waar het gaat om het opwekken van duurzame energie. In de tekst wordt een nuancering geplaatst en een korte toelichting waarom er gekozen is om een

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
				gebied op te nemen voor potentiële opwek van energie.
	12.18	<p><u>Benoeming kernen bij de visiekaart</u> Op pag. 92 — 5e regel staat: <i>“Als we goed kijken naar de ambities dan ontstaat een beeld van Heusden in drie zones: noordelijk langs de Maas met daarin Heusden vesting, Oudheusden, Doeveren, Herpt en Hedikhuizen, het midden met daarin de kernen Drunen, Vlijmen, Elshout en Haarsteeg en zuidelijk, onder de groene strook tegen de Loonse en Drunense Duinen aan met daarin Giersbergen.”</i></p> <p>Bij de opsomming van de verschillende zones wordt Heesbeen niet genoemd en Hedikhuizen valt onder de ‘noordelijke zone’.</p> <p>Op pag. 94 wordt de zone Noord besproken en daarin wordt i.p.v. Hedikhuizen Heesbeen genoemd. Dit verdient enige verduidelijking.</p>	<p>Het is een terechte constatering dat op pagina 92 van de visie de dorpskern Heesbeen ontbreekt bij de opsomming voor de noordelijke zone. De kern Heesbeen wordt aan deze opsomming toegevoegd.</p> <p>Op pagina 94 ontbreekt Hedikhuizen bij de opsomming van de noordelijke strook. Deze kern wordt toegevoegd aan de opsomming.</p>	Heesbeen en Hedikhuizen worden toegevoegd bij de opsommingen op pagina 92 en 94 van de Omgevingsvisie.
	12.19	<p><u>Ontwikkelingen nabij kernen</u> Pagina 94: daar staat tekst waarin wordt aangegeven dat de ontwikkelingen rondom de kernen dient te passen bij de omvang van de kernen; <i>‘klein bij Herpt of Hedikhuizen’</i>.</p> <p>In het kader dat ontwikkelingen rondom Hedikhuizen dienen te passen bij ‘de omvang rondom de kern is de ontwikkeling van / een zoekgebied voor een windturbinepark in de nabijheid van Hedikhuizen niet passend bij deze visie op kleinschaligheid.’</p>	Op pagina 94 van de Omgevingsvisie wordt bij de derde bullet de term ‘ontwikkelingen’ genoemd. Het gaat hierbij om woningbouw ontwikkelingen. Dat valt te herleiden uit de context in de navolgende zinnen, waarbij ook alternatieven voor nieuwbouw worden gepresenteerd.	Reactie geeft geen aanleiding om Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		Mogelijk bedoelt u met "ontwikkelingen" een specifiek soort ontwikkelingen maar dat dient dan beter duidelijk gemaakt te worden. Zie ook de opmerking onder 13.		
	12.20	<p><u>Vluchtelingen en asielzoekers in de visie</u> In het hele document wordt geen aandacht besteed aan vluchtelingen en asielzoekers in onze gemeente. Dit is een behoorlijke omissie, die rechtgezet moet worden. Dat kan onder andere in H 3.1.</p>	<p>De Omgevingsvisie doet geen uitspraken over de opvang van vluchtelingen en asielzoekers, gezien de tijdelijkheid van de taakstelling. We worden geconfronteerd met grote stromen vluchtelingen en asielzoekers dus het blijft belangrijk om te zoeken naar geschikte locaties voor de opvang van deze doelgroepen. Bij het zoeken naar geschikte locaties wordt niet alleen gekeken naar de korte termijn, maar ook of deze locaties kunnen worden ingezet voor de lange termijn voor bijvoorbeeld permanente huisvesting voor woningzoekenden. Op die manier creëren we een duurzame vorm van huisvesting. Voor nu valt het concreet aanwijzen van locaties voor de opvang van vluchtelingen en asielzoekers buiten de scope van deze Omgevingsvisie. We zoeken voor de opvang van vluchtelingen zoveel als mogelijk aansluiting bij het bestaand beleid rondom de huisvesting van arbeidsmigranten, maar zijn gezien de grote instroom van vluchtelingen en vergunninghouders ook genoodzaakt buiten de gebaande paden te zoeken naar geschikte locaties.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
	12.21	<p><u>Verbinding tussen bebouwd gebied en buitengebied.</u> (H3.1) Wat wordt bedoeld met "In de toekomst zijn de randen zachter en loopt het wonen of het bedrijfsterrein over in het groen", waar ligt de afbakening en betekent dit dat de natuur nog verder kan worden aangetast/ in beslag genomen?</p>	<p>Op verschillende manieren is getracht aandacht te besteden aan het belang van robuuste ecologische zones binnen en rond de gemeente Heusden. Die verbinding komt met name in beeld bij de overgang van stedelijk naar landelijk gebied en vice versa. Via groenblauwe maatregelen moeten deze ecologische zones steviger met elkaar worden verbonden. Op die manier krijg je een zachtere overgang van stedelijk, naar landelijk gebied. De suggestie dat de natuur nog verder kan worden aangetast is daarom onjuist. Het tegenovergestelde wordt juist bereikt door zorgvuldig met deze randen om te gaan en juist ook meer groenblauwe maatregelen te treffen binnen de bestaande stedelijke structuur.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	12.22	<p><u>Dromen Doen Heusden</u> "De samenwerking tussen de diverse ambtenaren, initiatiefrijke bewoners en lokale bedrijven de basis voor de realisatie van onze visie voor de toekomst." Dat klinkt goed, maar de praktijkervaring leert dat de ambtelijke organisatie, de goede niet ten na gesproken, daar nu nog niet klaar voor is.</p>	<p>Reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	12.23	<p><u>Voorziene woningbouwontwikkeling (p.60)</u> Uit het kaartje en de tekst wordt niet duidelijk wat de woonopgave voor/ in Hedikhuizen is. De suggestie wordt gewekt dat er nog flink gebouwd kan worden. Terwijl uit andere delen van de omgevingsvisie kan</p>	<p>De cirkels op de kaart met 'voorziene woningbouwontwikkeling tot 2030' zijn indicatief ingetekend. Het betekent niet dat per definitie binnen die cirkel woningbouwontwikkeling kan</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>worden gelezen dat woningbouw juist de hele kleine kernen slechts zeer beperkt kan plaatsvinden en dat uitbreiding met meerdere woningen niet acceptabel is om het waardevolle cultuurhistorische karakter van dorp en omgeving te beschermen.</p>	<p>plaatsvinden. In de tekst wordt dat genuanceerd: <i>'Extra woningen zijn mogelijk passend bij de schaal van de kern en bij voorkeur door het intensiever benutten van bestaande bebouwde kavels bij herontwikkeling.'</i> Met name omdat Hedikhuizen zich kenmerkt als een landelijke kern, is het belangrijk om zuinig om te gaan met het omliggende groen. Maatwerk blijft daarom een belangrijk uitgangspunt. Dat houdt in dat elk woningbouwverzoek individueel wordt beoordeeld aan de ambities van de gemeente. Het beschermen van het waardevolle cultuurhistorische karakter van dorp en omgeving is er daar één van. Dat komt ook tot uiting in de visie waarbij het behoud van de identiteit van elke kern wordt benadrukt.</p>	
	12.24	<p><u>Verbonden natuurgebieden (p.78)</u> Al decennia wordt gesproken en in beleidsvisie en -plannen opgenomen dat er een robuuste ecologische verbindingszone moet komen naar de Maas, via de Sompen en Zooislagen en het Haarsteegse Wiel langs de oude Maasdijk en de Hedikhuizense Maas. Het is teleurstellend dat deze ecologische verbindingszone niet is opgenomen in de Omgevingsvisie en op de Visie in kaart op pag. 92 en 93.</p>	<p>Op verschillende manieren is getracht aandacht te besteden aan het belang van robuuste ecologische zones binnen de gemeente Heusden. Die verbinding komt met name in beeld bij de overgang van stedelijk naar landelijk gebied. Via groenblauwe maatregelen moeten deze ecologische zones steviger met elkaar worden verbonden. Op die manier krijg je een zachtere overgang van stedelijk, naar landelijk gebied. Ook worden belangrijke</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 4.3: Er volgt een aanpassing aan de groene pijlen die zijn opgenomen in de ruimtelijke visiekaart in hoofdstuk 3.3. waarbij meer aansluiting wordt gezocht bij de structuurvisie en de groenstructuurkaart.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>uitdagingen rond hittestress en waterberging meteen aangepakt.</p> <p>Een belangrijk speerpunt uit de visie is het verbinden van natuurgebieden (zie pagina 78). We verbinden diverse natuurgebieden in onze gemeente. Het structuurplan is hiervoor leidend. Bestaande natuur wordt hierbij aan elkaar gekoppeld. Sompn en Zooslagen wordt ook benoemd als ontbrekende schakel bij de verdere afronding van het Natuurnetwerk Brabant en Heusden. Die verbinding leggen we samen aan met verschillende partijen (Natuur- en Milieuvereniging, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, waterschap Aa en Maas en Stichting Ark). Daar gaat dus in de toekomst de nodige aandacht naar uit. Illustratief is dat verwerkt op de visiekaart met groene pijlen en aanduidingen. Die worden deels aangepast zodat ze beter aansluiten bij de groene verbindingen uit de structuurvisie en de groenstructuurkaart.</p>	
13. Dorpsraad Herpt	13.1	<p><u>Woningbouwontwikkeling de Oosters - Oudheusden</u> In de Ontwerp Omgevingsvisie Heusden wordt in de paragraaf 2.3.9 Oudheusden (p.51) melding gemaakt van de kans om op de locatie 'De Oosters' 160 woningen te bouwen. Daaraan wordt niet tegelijk de noodzaak gekoppeld van een adequate ontsluiting. Het</p>	<p>De Omgevingsvisie heeft een globaal karakter en doet geen uitspraak over individuele woningbouwontwikkelingen. Het genoemde initiatief in de zienswijze bevindt zich in een oriënterende fase. Hoewel er in het plan minder woningen</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>baart de dorpsraad van Herpt zorgen dat bij het ontbreken van die afhankelijkheid in de formuleringen van Kansen voor de toekomst die ontsluiting niet direct wordt meegenomen, noch in de planvorming noch bij de uitvoering. Daardoor zal een groeiende en ongewenste verkeersdruk ontstaan in Herpt. De zorgen worden versterkt doordat ook in de paragraaf 2.2.6 Mobiliteit (p.36) niet gesproken wordt over automobiliteit van (toekomstige) bewoners. In aansluiting op het denken over ontsluiting van het nieuwe woonbuurtje zou ook in deze paragraaf 2.2.6 een verwijzing daarnaar thuishoren.</p> <p>Oplossing Er bestaat een voor de hand liggende mogelijkheid om een ontsluiting te maken direct op Provinciale weg N267. Als met de stedenbouwkundige opzet van het nieuwe buurtje zou worden ingespeeld op ontsluitingsstructuur van heel Oudheusden, kan de hele omgeving profiteren.</p> <p>Tenslotte: De N267 vormt een stevige barrière die de noordelijke zone van de gemeente (zie p. 96) verdeelt. Er is slechts op één plek een oversteekmogelijkheid. Een suggestie die wij bij die noodzakelijke nieuwe ontsluiting willen geven, is dat er daarmee een mogelijkheid ontstaat om ook een "versterking [van een] groene verbinding [tussen] kern en buiten" aan te leggen tussen Oudheusden en het Hooibroeken gebied.</p>	<p>zijn opgenomen dan de genoemde 160 woningen in de zienswijze, is een goede ontsluiting een belangrijke voorwaarde bij een dergelijke ontwikkeling. Deze voorwaarde is dan ook meegegeven aan de initiatiefnemers en zij nemen dit mee bij de verdere planuitwerking.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
14. Eigenaren grond Duinweg, Eendekooi, Kooiweg en Zwaluwmoersedreef	14.1	<p><u>Woningbouwontwikkeling Drunen-Oost</u> Indiener richt zich op de kern Drunen, specifiek op het gebied tussen de Duinweg, Eendekooi, Kooiweg en Zwaluwmoersedreef. Het totale gebied heeft een oppervlakte van ruim 20 ha. In de huidige Ontwerp Omgevingsvisie is de genoemde locatie grotendeels opgenomen als bebouwd gebied. Graag zien wij dat in de omgevingsvisie voldoende mogelijkheden worden geboden om het volledige gebied te ontwikkelen tot een gedifferentieerd woongebied. Door de grote vraag naar woonruimte en het ontbreken van nieuwe ontwikkellocaties in Drunen is, door diverse grondeigenaren binnen dit gebied, een onderzoek naar mogelijkheden voor dit gebied gestart. Doel is om te komen tot een algehele gebiedsvisie. De termijn die wij voor ogen hebben is een ontwikkeling die op middellange termijn, zeg een periode van 5+ jaar mogelijk is. Tevens willen wij opmerken dat wij als 'collectief' open staan voor het ontwikkelen van een integrale, holistische visie voor het totale gebied tussen Duinweg, Eendekooi, Kooiweg en Bosscheweg. Op deze wijze zou Drunen op een unieke wijze in de gelegenheid zijn haar woon- en leefcapaciteit te vergroten en de levendigheid in de kern Drunen te behouden. Graag vernemen wij het standpunt van de gemeente met betrekking tot het voornemen om deze locatie te ontwikkelen. Daarnaast nodigen wij de gemeente uit om samen met ons te werken aan de ontwikkeling van een ambitieuze gebiedsvisie voor dit specifieke gebied.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 8.1:</p> <p>Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook.'</i> Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>mogelijk. Daarbij moet wel gezegd worden dat de Provincie, maar ook andere regionale samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding. Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente. Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden. De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie. Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>landen. Dat hangt af van de gestelde kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p> <p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'.</p>	
15. Inwoner	15.1	<p><u>Gevolgen aanwijzing wateropvang in deelgebied Zuid & HoWaBo</u></p> <p>De reactie wordt toegespitst op de tekst die is toegevoegd aan de visie-kaart voor het deelgebied zuid op pagina 89 van het ontwerp: <i>'Het gebied ten zuiden van de Heidijk is ook in beeld voor de hoogwaterbescherming van Den Bosch. De gemeente maakt de komende jaren hier in regionaal verband nadere afspraken over'</i>.</p> <p>De hierboven genoemde passage is dermate algemeen gesteld dat het voor de indiener niet duidelijk is of een eventuele aanwijzing van zijn gronden als onderdeel van een waterbergingsgebied, gaat plaatsvinden. Een</p>	<p>HoWaBo is een regionale opgave met een eigen procedure. Dit zal zijn beslag krijgen in een separaat MER traject. In de verkenning naar oplossingsrichtingen is het gebied tussen de Heidijk en het Drongelens kanaal als bouwsteen in beeld gekomen. Dat is de reden dat dit gebied opgenomen is in de omgevingsvisie. Welke bouwstenen daadwerkelijk ingezet worden en hoe de exacte omvang en de inrichting dan wordt, is nog niet bekend. Duidelijk is wel dat dit gebied in beeld is en dat er dus ook in het toekomstig omgevingsbeleid</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>aanwijzing van zijn gronden zal een fors waarde drukkend effect op de grond hebben terwijl tevens de continuïteit van het bedrijf in gevaar komt als de gronden onder water komen te staan. Het is daarbij niet relevant hoeveel water op de grond komt te staan, enkele centimeters is al genoeg om de grond voor langere tijd onbruikbaar te maken. Daarbij speelt een potentiële vervuiling van de grond door verontreinigd water zeker een belangrijke rol. Het moet daarbij duidelijk zijn dat cliënt zijn grond niet kan missen in het kader van zijn bedrijfsvoering.</p>	<p>rekening gehouden moet worden met de realisatie van een waterberging. De noodzaak voor aanvullende maatregelen vloeit voort uit klimaatverandering. Duidelijk is geworden dat de opgave veel groter is dan dat gerealiseerd is in de voorgaande versie van HoWaBo. Daarom wordt voor het nieuwe project HoWaBo ook een separaat MER traject doorlopen. Daarin worden ook de aspecten van bedrijfsvoering en schade opgenomen en meegewogen.</p>	
		<p>In de tekst wordt wel gesproken over waterberging, maar daar worden geheel andere locaties bij vermeld. Het is daarom een raadsel waarom opeens bij de kaart van gebied zuid (par. 3.3.3) een passage wordt opgenomen dat het gebied ten zuiden van de Heidijk in beeld is voor de hoogwaterbescherming van Den Bosch. Uit niets blijkt de noodzaak voor een dergelijke aanwijzing, waarbij het algemeen bekend is dat in het recente verleden reeds een gebied is aangewezen en ingericht voor hoogwateropvang van Den Bosch. We hebben het dan over het project Hoogwateraanpak 's-Hertogenbosch (HoWaBo), u welbekend. Het is de indiener niet acceptabel dat nu reeds gesproken wordt over een nieuw aan te wijzen gebied, terwijl de effectiviteit van de aanwijzing in het kader van het project HoWaBo nog niet bekend is. Kortom: de tekst in de ontwerp-omgevingsvisie is beslist voorbarig te noemen.</p>	<p>Het opnemen van dit soort ontwikkelingen in de visie getuigt juist van zorgvuldigheid.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Het is daarom in strijd met zowel het zorgvuldigheids- als het motiveringsbeginsel om nu al deze tekst in de omgevingsvisie op te nemen. In dat verband is het ook hoogst ongelukkig dat het gissen is naar de omvang van het gebied, waardoor er ook onnodig veel onrust wordt veroorzaakt onder grondeigenaren/agrariërs in deze omgeving. De betreffende kaart biedt immers ook geen enkele duidelijkheid over de begrenzing van het aan te wijzen gebied. Ook de tekst <i>"De gemeente maakt de komende jaren hier in regionaal verband nadere afspraken over"</i> is een tekst die indiceert dat hier sprake is van een beleidsvoornemen dat niet thuishoort in een omgevingsvisie die immers concreet richting moet geven aan een ontwikkeling in de fysieke leefomgeving. Het geheel overziende verzoekt de indiener, de gemeente, om de gewraakte passage in de uiteindelijke versie van de omgevingsvisie niet op te nemen.</p>		
<p>16. Inwoners Herpt-Zuid</p>	<p>16.1</p>	<p><u>Woningbouwontwikkeling de Oosters - Oudheusden</u> Zienswijze komt inhoudelijk overeen met zienswijze 13.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 13.1:</p> <p>De Omgevingsvisie heeft een globaal karakter en doet geen uitspraak over individuele woningbouwontwikkelingen. Het genoemde initiatief in de zienswijze bevindt zich in een oriënterende fase. Hoewel er in het plan minder woningen zijn opgenomen dan de genoemde 160 woningen in de zienswijze, is een goede ontsluiting een belangrijke voorwaarde bij een dergelijke ontwikkeling. Deze</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			voorwaarde is dan ook meegegeven aan de initiatiefnemers en zij nemen dit mee bij de verdere planuitwerking.	
17. Inwoner	17.1	<u>Collectief particulier opdrachtgeverschap</u> CPO als speerpunt voor particulier initiatief opnemen in omgevingsvisie: Het ontbreken van initiëring en ondersteuning van de gemeente bij bouwprojecten onder CPO. (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap).	Zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen. De gemeente staat open en ondersteunt ontwikkelingen daar waar de optie zich voordoet om in CPO verband te ontwikkelen. Als voorbeeld noemen we de 15 CPO-woningen die in Elshout (Gorsen) worden ontwikkeld. We bekijken dit per geval. Het is dus meer een uitwerkingskwestie. Dat valt buiten de scope van deze Omgevingsvisie.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	17.2	<u>Woningbouwontwikkeling Drunen-Oost</u> Uitbreidingslocaties Zwaluwmoersedreef en Bosscheweg als zodanig voor kern Drunen vaststellen en benoemen. Vooral voor natuur-inclusief bouwen. In aanvulling daarop: Motto " <i>Bouwen, bouwen, bouwen</i> " uitgedragen door nagenoeg het gehele politieke spectrum bij laatste verkiezingscampagne is in visie te weinig geconcretiseerd. Met name kern Drunen (grootste) wordt daarbij dan ook nog zwaar onderbedeeld.	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 8.1: Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: ' <i>We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook.</i> ' Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk mogelijk. Daarbij moet wel gezegd worden dat de Provincie, maar ook andere regionale samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding. Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente. Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie.</p> <p>Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat landen. Dat hangt af van de gestelde kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p> <p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
	17.3	<u>Tegengaan verstening en hittestress</u> Vastleggen stopzetten elke verstening kern Drunen met daar tegenover ontwikkelen vergroening: De discrepantie tussen geplande verdere verstening van centrum / kern Drunen t.o.v. de door het ontbreken van groen al aanwezige hittestress. Dit ook nog in combinatie met de voorziene ontwikkeling tot Drunen Duindorp.	De aanpak van hittestress in de bebouwde kom is een belangrijk speerpunt in de Omgevingsvisie. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte is het uitgangspunt om functioneel en aantrekkelijk groen toe te voegen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en luchtkwaliteit. Bij alle ontwikkelingen zijn de realisatie van kwalitatief goed groen alsmede opvang en berging van water een randvoorwaarde. Allemaal maatregelen voor een gezondere leefomgeving om te zorgen dat de kernen niet verder opwarmen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	17.4	<u>Waterberging</u> Waterberging (Driewiel) met name voor zoetwater voor toekomst uitbreiden en veiligstellen; Natuurontwikkeling buitendijks: zuinig op berging zoetwater.	Waterberging en dus het vasthouden van water in het algemeen is uitgangspunt van de visie en het beleid. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Waterberging biedt kansen voor natuur en biodiversiteit en dat is de inzet van de gemeente. Het Driewiel heeft niet zozeer een waterbergende functie maar vooral een natuurfunctie. Dit soort gebieden willen we natuurlijk beschermen. Dat doen we in verschillende (beleids)plannen en straks in het omgevingsplan.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
18. VABO- Ontwikkeling BV	18.1	<u>Woningbouwontwikkeling Oudheusden-Noord</u> Gezien het feit dat de gemeente, naast het huidige woningbouwprogramma, ook op zoek gaat naar ruimte voor nog eens 1000 woningen, brengt indiener graag een locatie onder de aandacht. Het betreft een aantal	In de visie zoals die nu voorligt wordt aangegeven dat ontwikkelingen aan de randen van de kernen kunnen plaatsvinden, passend bij de schaal van de kern. Het is belangrijk dat een	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>percelen tegen de kern van Oudheusden, die in het bezit zijn van één eigenaar en die grenzen aan percelen die reeds bij de gemeente in eigendom zijn. De percelen zijn gelegen aan de Herptseweg en vormen een grootte van circa 36.200 m2 (excl. gemeentepercelen). Samengevat biedt deze ontwikkeling een duidelijke meerwaarde voor de kern Oudheusden m.b.t. ambities op het gebied van klimaat, duurzaamheid, sociale diversiteit en woningbouwprogramma. Middels deze zienswijze verzoekt indiener om bovengenoemde locatie (zie ook bijlage bij zienswijze) op te nemen in de definitieve omgevingsvisie van de gemeente Heusden.</p>	<p>potentiële uitbreiding ook bijdraagt aan het verbeteren van de sociale, ruimtelijke en duurzame kwaliteit van de kern. Voor Oudheusden is specifiek de locatie 'De Oosters' aangewezen als mogelijk kansrijke locatie. Een toekomstige (extra) uitbreidingslocatie in Oudheusden is bij voorbaat niet uitgesloten, maar er zijn belangrijke uitgangspunten die ook moeten worden meegewogen. Eén daarvan is als speerpunt opgenomen in deze visie, namelijk het belang van het buitengebied als groene uitvalsbasis voor de kernen en de strijd tegen wateroverlast.</p> <p>Als er nu een extra uitbreidingslocatie zou worden opgenomen in de visie dan kan dat mogelijk bijten met andere ambities die zijn opgesteld. Deze ontwikkeling zou op korte termijn ook kunnen conflicteren met de uitbreidingslocatie 'De Oosters'. Het absorptievermogen van de markt en de bestaande woningbouwplanning speelt hierbij een rol. Daarom is er nu voor gekozen om de voornoemde locatie niet op te nemen als mogelijk kansrijk (binnen het tijdpad van deze visie). Aanvullend wordt ook verwezen naar de soortgelijke context van de reactie onder punt 8.1: Gekozen is om dit gebied niet op te</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'. Eenieder staat het vrij om een principeverzoek aan te leveren zodat bekeken kan worden hoe een initiatief bijdraagt aan deze visie. Ook wordt dan afgewogen in hoeverre het past bij de overige speerpunten die staan genoemd in de visie en binnen provinciaal beleid. De Omgevingsvisie doet nu geen concrete uitspraak over deze locatie.</p>	
<p>19. Stichting Tegenwind Hedikhuizen</p>	<p>19.1</p>	<p><u>Gebrek aan draagvlak</u> Uit de participatiemomenten bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie, het georganiseerde burgerverzet met verschillende stichtingen, de evaluatie Visie wind- en zonne-energie en uit de Nationale Omgevingsvisie blijkt dat er veel maatschappelijke weerstand bestaat tegen windenergie. Daarmee is de vraag gerechtvaardigd of de gemeente Heusden niet beter kan afzien van grootschalige energie opwek door middel van windturbines. Zeker gelet op het gebrek aan</p>	<p>Om het totale energieverbruik in de gemeente te kunnen verduurzamen, en de klimaatdoelstellingen te kunnen halen om in 2050 energieneutraal te zijn, is het toepassen van grootschalige energie opwek onoverkomelijk. Daarin speelt ook windenergie een belangrijke rol. Dit blijkt uit reeds eerder vastgesteld beleid zoals de Kadernotitie Windenergie en ook uit de Regionale Energie- en Klimaat Strategie (REKS).</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		draagvlak én de onzekerheid omtrent de gezondheidseffecten.		
	19.2	<p><u>Inconsistentie van beleid</u></p> <p>Recent werd bij de aanvraag van een bouwvergunning buitendijks aan de Hoge Maasdijk in Hedikhuizen de volgende argumentatie door de Gemeente voor afwijzing aangevoerd waarbij bebouwing afbreuk zou doen aan de landschappelijke waarden ter plaatse. Het is opmerkelijk dat een clustering van windturbines van meer dan 250 meter hoogte geen inbreuk zou maken op de belangrijke cultuurhistorische waarde van de Hoge Maasdijk.</p> <p>Daarnaast wordt in de concept Omgevingsvisie uitgegaan van aan de afstand van 750 meter tot woonkernen. Deze afstand komt overeen met de afstand uit het kader Windenergie. Het is op zijn minst vreemd dat er in het voorliggende concept van deze afstand wordt uitgegaan gelet op de stand van de uitvoering motie Leijten/Erkens (Kamerstuk 32 813, nr.985) en het feit dat de landelijke normen in de loop van 2023 worden verwacht. Door hieraan voorbij te gaan baseert de gemeente zich op onjuiste en achterhaalde gegevens. Daarmee weerspiegelt dit concept niet de actuele stand van zaken en is de informatie al achterhaald voordat de Omgevingsvisie definitief is. Nu het gaat over het welzijn van bewoners zou de gemeente het voorzorgsprincipe in acht moeten nemen. Het is onbehoorlijk dat niet te doen. Het kader Windenergie gaat uit van het "nee, tenzij principe". Daarvan lijkt in de concept omgevingsvisie geen sprake meer. De gemeente lijkt hier een draai gemaakt te</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 7.1:</p> <p>De Omgevingsvisie doet geen uitspraak over specifieke locaties voor windturbines, er zijn vooralsnog alleen enkele zoekgebieden genoemd. Hierbij is aangesloten op de in 2020 vastgestelde kadernotitie Windenergie. In deze kadernotitie zijn eveneens geen locaties aangewezen; er is alleen gekeken onder welke voorwaarden plaatsing mogelijk zou kunnen zijn. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met alle wettelijke richtlijnen.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		hebben. Graag verneemt de indiener op welke gronden de gemeente dat doet.		
	19.3	<p><u>Gebrek aan afstemming met omliggende gemeenten</u> Uit de voorliggende concept Omgevingsvisie blijkt niet of en in hoeverre er afstemming heeft plaatsgevonden met omliggende gemeenten. De provincie Noord-Brabant in haar 'Interim Omgevingsverordening' spelregels opgenomen met betrekking tot nieuwvestiging van wind- en zonne-energie. Artikel 3:37 van de verordening stelt nadrukkelijk regels voor het plaatsen van windturbines met een bouwhoogte van tenminste 25 meter. Een daarvan is afstemming met omliggende gemeenten. Uit de RES Noordoost Brabant blijkt dat voor de Polder van Bokhoven geldt een inpassingsstrategie dat er geen windmolens geplaatst mogen worden. Van consistentie en afgestemd beleid lijkt geen sprake. Graag verneemt de indiener op welke wijze er afstemming heeft plaatsgevonden met de omliggende gemeenten en op basis van welke argumenten de gemeente meent dat de polder Bokhoven/Hedikhuizen een realistisch zoekgebied voor wind is.</p>	<p>Er heeft afstemming plaatsgevonden in Hart van Brabant verband. Voor het opstellen van de REKS is de gemeente Heusden aangesloten bij deze regio. Afspraken zijn dus ook gemaakt in dat verband. Voor het overige wordt verwezen naar de Kadernotitie Wind.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	19.4	<p><u>Onbekende impact van windturbines op gezondheid</u> Windturbines op land gaan ten koste van het welzijn en gezondheid van burgers. De negatieve gezondheidseffecten worden weggewuifd als ware het 'not in my backyard' argumenten'. Er leven veel zorgen over de effecten van windturbines op de gezondheid. Daar is nog veel over onbekend. Minister Jetten heeft meerdere onderzoeken hierover aangekondigd die of nog moeten opstarten of nog lopen. Graag verneemt de</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		indiener van de gemeente hoe zij met de uitkomsten van deze onderzoeken zullen omgaan.		
	19.5	<p><u>Waardevermindering huizen</u></p> <p>Uit het rapport "De impact van windturbines op huizenprijzen" van TNO (d.d. 3 maart 2022) blijkt dat : <i>"Windturbines geven overlast door geluid en slagschaduw en hebben impact op het landschapsbeeld. Deze 'externe effecten' van windturbines op hun directe omgeving hebben een aantoonbaar negatief effect op de relatieve waarde van woningen in de nabijheid van windturbines: de waardeontwikkeling van deze woningen blijft achter ten opzichte van vergelijkbare woningen waar geen windturbines in de buurt staan."</i></p> <p>Dit gaat om potentieel grote financiële belangen. Wij zijn benieuwd in hoeverre de gemeente Heusden reserveringen heeft gemaakt/zal gaan maken om het waardeverlies van koopwoningen rondom de windturbines te (laten) compenseren.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
20. Inwoner	20.1	<p><u>Transitie landbouw & HoWaBo 1</u></p> <p>Wij hebben een Melkveebedrijf aan de Vendreef in Vlijmen.</p> <p>In de omgevingsvisie wordt gezegd dat het zuidelijke deel van de gemeente naar kringloop- natuur inclusieve- of biologisch landbouw moet. Dan moet de vrij komende gronden ook naar agrariërs gaan zodat ze extensiever kunnen boeren en niet allemaal natuur grond van maken. En het is allemaal heel leuk en aardig maar er moet wel een verdien model zijn. Ook voor de toekomstige generatie. Indiener is van mening dat dat wordt gemist in de omgevingsvisie.</p>	<p>De ontwikkeling en eventuele transitie van landbouwbedrijven in de zuidelijke zone van de gemeente is iets dat nog nadere uitwerking moet krijgen. Daarbij is ook de Gemeenschappelijke Gebiedsaanpak (GGA) die voor het Vlijmens Ven en Moerputten wordt opgesteld een belangrijk toekomstig kader. In die aanpak zal ook zeker worden aangegeven op welke wijze een verantwoorde uitwerking van de volgende fase van HoWaBo mogelijk is. De verdere uitwerking van de</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		Het Vlijmens Ven staat op het kaartje ingetekend als zoekgebied voor waterberging voor de HoWaBo. Hier hoeft dan geen extra natuur voor bij te komen net zoals bij HoWaBo 1. Het kan ook in combinatie met de landbouw. Maar als het water komt heeft dat grote gevolgen voor de gebouwen, de landbouwgrond en de gewassen in het gebied. Wat voor vervuiling komt er allemaal mee met het water?	transitie landbouw vindt plaats in samenspraak met boeren en andere belanghebbenden in het buitengebied.	
	20.2	<u>Fietsverbinding & GOL</u> Indiener mist ook nog een fietsverbinding langs de Vendreef die kan aansluiten op de fietspaden van de gemeente Vught. Goed voor recreatie op de boerderij, beleving van het buitengebied en sporten. De Vendreef is nu veel te druk om te fietsen en dat wordt alleen maar erger als het GOL klaar is. De fietsmobiliteit wordt gemist op het kaartje aan de zuidoost kant.	Binnen het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) is een kaart met fietsroutes opgenomen. De Vendreef maakt daar geen onderdeel van uit. Indien deze weg voor reconstructie in aanmerking komt, kunnen wellicht extra fietsvoorzieningen gerealiseerd worden. Een nadere afweging wordt gemaakt bij een nog op te stellen gemeentebreed fietspadenplan, zoals staat vermeld in het Coalitieprogramma Nu & Straks.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
21. Buurt bestuurt Samen Nieuwkuijk	21.1	<u>Ontbreken in- en uitbreidingslocaties Nieuwkuijk</u> Plan Steenenburg gaat niet de gewenste diversificatie van de woningvoorraad brengen, terwijl dat wel benoemd is als belangrijk uitgangspunt in de Omgevingsvisie. Voor ons staat vast dat dit (plan Steenenburg) weinig gaat betekenen voor de leefbaarheid en toekomst voor Nieuwkuijk. De woningvoorraad in Nieuwkuijk is monotoon en de plannen die er wél zijn, bedienen de mensen die overal een woning kunnen kopen. De verkenning met de wethouders heeft, ondanks de inspanning, tot nog toe niets opgeleverd: voor inbreiding zijn er geen geschikte	We zien in Nieuwkuijk inderdaad een tekort aan passende woningen voor starters, maar ook voor senioren. Hoewel Plan Steenenburg misschien niet een gewenst resultaat oplevert voor deze doelgroepen, kan het wel zorgen voor doorstroming op de huizenmarkt. Daarbij is het wel belangrijk dat er, los van Steenenburg, ook gebouwd wordt voor starters zoals bij de Ster in Nieuwkuijk. Bij inbreiding dient in ieder geval de helft van de woningen gebouwd te worden voor	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>locaties op de korte of middellange termijn. Uitbreiding mag niet. Nieuwkuijk zit letterlijk gevangen tussen de A59 en de dijk.</p> <p>Wij vragen de raad, uit het diepst van ons Nieuwkuijks hart, om óók voor Nieuwkuijk te kiezen. Dat vraagt om buiten gebaande paden te gaan, visie te vormen op het Nieuwkuijk van de toekomst en concrete stappen deze kant op te zetten. We zijn te laat om een zaadje te planten, voordat die tot bloei komt, zitten wij in vergrijsd, exclusief dorp. Wij hebben nu lef en een volwassen plan nodig, dat Nieuwkuijk laat groeien en bloeien. Wij zien deze strijd lust voor ons dorp graag terug in de Omgevingsvisie.</p>	<p>doelgroepen (waaronder dus mogelijk voor starters). Een verkenning is nu bezig om samen met inwoners opzoek te gaan naar een geschikte (uitbreidings)locatie. Daarbij moeten we de mogelijkheden buiten Nieuwkuijk niet uitsluiten (zoals boven de A59). Het is dan wel belangrijk om de binding met de kern zo goed als mogelijk te waarborgen.</p>	
22. Bewoners Vereniging Vesting Heusden (BVVH)	22.1	<p><u>Maatschappelijke voorziening Vesting Heusden</u></p> <p>Het voorzieningenniveau in de Vesting Heusden is sinds de gemeentelijke herindeling achteruitgegaan. Deels door marktwerking, maar ook door gemeentelijk beleid. De sluiting van de gymzaal en de verkoop van maatschappelijk vastgoed waardoor het cultureel centrum in de oude Mavo mogelijk zal verdwijnen zijn hier voorbeelden van. De Vesting is de enige kern in de gemeente Heusden zonder buurthuis. Als vertegenwoordigers van de vestingbewoners delen wij de gemeentelijke opinie over acceptatie dan ook niet. Indiener pleit voor de realisatie van een Multi Functionele Accommodatie in de vorm van nieuwbouw of in een bestaand pand.</p>	<p>De gemeentelijke visie voorziet voor iedere buurt binnen de grotere kernen ten minste één ontmoetingsplek, zowel binnen als buiten. In de Vesting wordt hierin vooralsnog slechts ten dele voorzien. Op korte termijn zien wij geen gelegenheid om het voorzieningenniveau op dit gebied te verhogen. Dit neemt niet weg dat wij op de langere termijn (al dan niet genoodzaakt), maar liever nog op korte termijn, gelegenheden tot verhoging van het voorzieningenniveau op het gebied van ontmoeten in de Vesting zeker zullen onderzoeken en zo mogelijk benutten..</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	22.2	<p><u>Separate visie Vesting Heusden</u></p> <p>De Vesting is niet te vergelijken met de andere kernen van de gemeente Heusden. Het is een stad in het klein</p>	<p>In de Omgevingsvisie wordt aandacht besteed aan de identiteit van de verschillende kernen. De uitdagingen per</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>waar mensen wonen, werken, ondernemen en recreëren. Soms levert dat spanningen op als de balans te veel naar het ene en te weinig naar het andere doorslaat. Indiener pleit voor een separate visie op de Vesting die deel uit kan maken van de omgevingsvisie. Nu blijft deze kern die graag als visitekaartje van de gemeente gebruikt wordt onderbelicht in de omgevingsvisie. Kijk daarbij ook naar de energietransitie die in de Vesting op een andere manier dan in de andere kernen plaats zal vinden. Warmtepompen, zonnepanelen en windmolens, hoe gaan we daarmee om in (de buurt van) de Vesting?</p>	<p>thema en per kern zijn voor een deel verschillend. Dat de Vesting grotere uitdagingen heeft op het gebied van het opwekken van energie is evident. Het belang voor het opstellen van een separate visie wordt echter niet ingezien.</p>	<p>Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	22.3	<p><u>Voorziene bouwontwikkeling tot 2030</u> Doordat de bebouwde kom van de Vesting door de vestingwallen begrensd wordt is er vrijwel geen ruimte voor binnendijks bouwen. Daarnaast kent de Vesting met zijn historische straatjes slechts een beperkt absorptievermogen op gebied van infrastructuur. Elk stuk maatschappelijk vastgoed dat verkocht wordt om woningbouw in te realiseren zal voorgoed verdwijnen en een gapend gat achterlaten op gebied van cultuur, onderwijs, ontmoeten, bewegen, enzovoort. Hierdoor zullen de bewoners van de vesting hun heil op die gebieden in andere kernen moeten zoeken, terwijl de gemeente juist stelt dat iedere kern zijn eigen identiteit dient te behouden. Het belang van 2 kinderopvang (onder 4 jaar) en de JPS basisschool voor de vesting en omliggende kleine kernen willen wij graag benadrukken. In de figuur voorziene bouwontwikkeling tot 2030 zien wij ook de Vesting als zodanig aangemerkt. Gezien het hierboven gestelde bevreemdt ons dat. Wij zien meer in</p>	<p>Deels verwijzen wij naar de reactie onder punt 22.1:</p> <p>Alleen kleinschalige ontwikkelingen zijn toegestaan binnen de vestingwallen, passend binnen de kaders van het welstandbeleid. Dat wordt ook zodanig beoordeeld door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Voorzieningen voor de kern Heusden zijn ook deels gevestigd in Oudheusden. De gemeentelijke visie voorziet voor iedere buurt binnen de grotere kernen ten minste één ontmoetingsplek, zowel binnen als buiten. In de Vesting wordt hierin vooral nog slechts ten dele voorzien. Op korte termijn zien wij geen gelegenheid om het voorzieningenniveau op dit gebied te verhogen. Dit neemt niet weg dat wij op</p>	<p>Er volgt een aanpassing in de Omgevingsvisie waarbij de cirkel voor voorziene woningbouwontwikkeling wordt verkleind voor de Vesting, passend bij de identiteit en grootte van de kern.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		het behoud van een hoger voorzieningenniveau dan een paar extra woningen. Kwaliteit boven kwantiteit.	de langere termijn (al dan niet genoodzaakt), maar liever nog op korte termijn, gelegenheden tot verhoging van het voorzieningenniveau op het gebied van ontmoeten in de Vesting zeker zullen onderzoeken en zo mogelijk benutten.	
	22.4	<u>Geluidsnormen bedrijventerreinen</u> De Vesting wordt aan twee zijden ingesloten door bedrijventerreinen met hogere toegestane geluidsnormen. Graag willen wij dat de geluidsruimte ook bij deze terreinen niet behouden blijft bij vertrek van een bedrijf zoals bij de Vliedberg.	De geluidgezoneerde bedrijventerreinen zijn Bakkersdam bij Heusden, Industrierrein Heesbeen en Groenewoud in Drunen. Bedrijventerrein Vliedberg in Vlijmen kent geen geluidzoning maar een risicocontour (externe veiligheid). Aandachtspunt is de wijk Vliedberg in Vlijmen, waarnaast het gelijknamige bedrijventerrein gelegen is. De geluidscontouren tot 70 dB (cumulatieve geluidbelasting) zijn over de wijk gelegen, waardoor gezondheidseffecten kunnen worden verwacht. Daarom is het niet gewenst de huidige geluidsruimte daar te behouden op dat niveau wanneer een bedrijf vertrekt. Om een goed vestigingsklimaat te behouden voor de gemeente is het niet gewenst de geluidsruimte verder te beperken voor de overige bedrijventerreinen. Daar spelen immers niet de vergelijkbare negatieve gezondheidseffecten.	Een verduidelijking wordt aangebracht aan de Omgevingsvisie.
	22.5	<u>Mobiliteit & Bouwverkeer</u> Graag zouden wij naast de genoemde omleiding van	Binnen het GGVP is onder andere de ambitie opgenomen om zwaar vracht- en	Een aanpassing in de Omgevingsvisie volgt

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>zwaar agrarisch verkeer ook het vrachtverkeer benoemd zien in de omgevingsvisie, zoals ook benoemd in het GVVP. Vrachtverkeer hoort in principe niet thuis in de smalle historische straatjes, maar wordt ingezet ter bevoorrading van ondernemers in de vesting. Wij snappen dat ondernemers afhankelijk zijn van bevoorrading, maar zien meer in een logistieke hub buiten de vesting met vanaf daar klein (elektrisch) vervoer de vesting in. Ook dit hoort volgens ons thuis in een visiedocument of vesting hoofdstuk in de omgevingsvisie en sluit dan daarbij aan bij de visie die vele gemeentes reeds hebben verwoord: Zwaar vrachtverkeer is simpelweg niet meer van deze en de toekomstige tijd!</p>	<p>landbouw verkeer buiten de kernen om te laten rijden. Dit geldt zeker voor de vesting Heusden. In overleg met ondernemers van winkels en horeca en bewoners zoeken we naar maatwerkoplossingen voor de bevoorrading in de vesting.</p>	<p>naar aanleiding van de zienswijzen. Binnen het GVVP is namelijk onder andere de ambitie opgenomen om ook zwaar vrachtverkeer buiten de kernen om te laten rijden. In toevoeging op de ambitie om zwaar agrarisch verkeer buiten de kernen om te laten rijden wordt daarbij ook het (zwaar) vracht- en landbouwverkeer toegevoegd in de Omgevingsvisie. Daarbij blijven maatwerkoplossingen voor noodzakelijke bevoorrading altijd mogelijk als uitzondering.</p>
	22.6	<p><u>Fietsmobiliteit</u> Indiener zou graag meer aandacht zien voor de fietsmobiliteit van en naar de Vesting. Goede en veilige fietspaden en oversteekplaatsen. De route langs de Groenstraat is hierbij van groot belang. Deze komt echter niet terug in het ontwerp omgevingsvisie en bijbehorende documenten.</p>	<p>De fietsverbinding Groenstraat-Heusdenseweg is als primaire fietsroute binnen het GVVP opgenomen.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	22.7	<p><u>Recreatie & Toerisme</u> In uw ontwerp stelt u: 'Toerisme biedt een uitgelezen</p>	<p>Om te voorkomen dat beeldbepalende en/of historisch waardevolle panden leeg</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p><i>kans om leegkomende beeldbepalende of op andere manier historisch waardevolle panden een goede nieuwe invulling te geven. We werken actief samen met ondernemers en ander particulier initiatief om deze een nieuwe functie te geven en bij te laten dragen aan de aantrekkelijkheid van Heusden.'</i></p> <p>Indiener snapt niet helemaal wat hiermee wordt bedoelt. We gaan toch niet enerzijds maatschappelijk vastgoed verkopen voor de realisatie van woningen en anderzijds historische panden die als woonhuis of winkel (kunnen) dienen een andere (toeristische) bestemming geven? Als dat uw visie is delen wij die niet. Het huidige aantal panden met een horecabestemming volstaat. Ook dit zouden wij graag terugzien in een op de vesting toegespitst integraal visiedocument.</p>	<p>komen te staan of verpauperen wordt juist aan een toeristische invulling gedacht. Met toeristische invulling worden juist kleinschalige verblijfsaccommodaties, galeries en winkels beoogd. Dit allemaal in een goede afstemming met het bestaande aanbod aan horeca en detailhandel.</p>	<p>Omgevingsvisie aan te passen.</p>
23. ZLTO	23.1	<p><u>Glastuinbouw en herbenutten restwarmte (p.30):</u> Het valt ons op dat in het ontwerp het belang van de glastuinbouw maar zeer sporadisch benoemd wordt. In dat opzicht blijft het enigszins gissen naar het perspectief wat de glastuinbouw in de gemeente Heusden geboden wordt. Naar onze mening doet dit niet recht aan het belang van de glastuinbouw voor de gemeente Heusden en verdient de sector meer aandacht in de Omgevingsvisie. Glastuinbouw komt eigenlijk vooral aan bod wanneer de kansen van het herbenutten van restwarmte in kaart wordt gebracht. Hier wordt terecht benoemd dat de glastuinbouw in de gemeente Heusden een partner kan zijn voor bewoners wanneer het gaat om het</p>	<p>Greenport Nederland en Glastuinbouw Nederland werken aan de Gebiedsaanpak Energie Glastuinbouw en de hierbij benodigde regio-ondersteuning. Het doel is om hiermee een flinke bijdrage te leveren aan de energietransitie voor de glastuinbouw en vorm en inhoud te geven aan de afspraak in het Tuinbouw- en Klimaatakkoord voor een gestructureerde gebiedsaanpak. Wij hebben deze partijen gevraagd een inventarisatie uit te voeren voor een gebiedsaanpak energietransitie glastuinbouw gemeente Heusden.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		herbenutten van restwarmte. De rol die de gemeente hierbij inneemt wordt ons niet duidelijk. Het lijkt alsof het veld het maar moet oplossen. In de praktijk zien wij dat dit niet vanzelf gaat. Indiener zou daarom graag zien dat de gemeente op dit terrein een meer actieve rol pakt,	Er wordt een inventarisatie uitgevoerd naar de behoefte aan warmte, elektriciteit en CO2 van de individuele bedrijven in de gebieden/clusters. Hierbij worden globaal ook de kansen en mogelijkheden voor klimaatneutrale warmte in kaart gebracht. Een belangrijk element betreft de mogelijkheid om een lokaal warmtenet tot stand te brengen waardoor een collectieve aanpak van de toekomstige warmtevoorziening tot stand kan komen. Na deze inventarisatie kijken we samen met de glastuinbouwers naar de vervolgstappen hoe we in de gemeente kunnen komen tot een klimaatneutrale sector.	
	23.2	<u>Biodiversiteitsverlies (p.33)</u> Er worden op deze pagina een aantal ontwikkelingen geschetst die een positieve bijdrage hebben bij het tegengaan van biodiversiteitsverlies. In dit overzicht ontbreekt het Stila: het stimuleringskader voor landschap, terwijl juist dit een regeling is waar de gemeente zelf invulling aan kan geven. Het zou een gemiste kans zijn wanneer deze regeling komt te vervallen.	Het Stila is een stimuleringsregeling van de provincie, waar de gemeente mede invulling aan wil geven. Hier willen we in de toekomst gebruik van maken. De uitwerking en dus de lokale invulling volgt bij de actualisering van de ontwikkelvisie buitengebied.	Reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Het Stila wordt toegevoegd aan de paragraaf 2.2.4 'Natuur' van de Omgevingsvisie
	23.3	<u>Extra woningen aan de Oosters (p.50)</u> Wij vragen ons af of het aantal van 150 nieuwbouwwoningen aan de Oosters verhoudingsgewijs niet erg groot is op het totaal aantal van 250 extra woningen waarover op pagina 59	De gemeente heeft een woningbouwplanning, waarin elk jaar een bepaalde verwachte hoeveelheid woningen wordt opgeleverd. Deze planning kijkt vooruit tot 2030, met een	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>gesproken wordt voor de hele gemeente Heusden en of een betere spreiding van deze woningopgave niet meer voor de hand ligt. Daarbij willen we benadrukken dat bij (grootschalige) plannen rekening wordt gehouden met de agrarische structuur. Dit hoeft niet alleen te gaan om woningbouw, maar kan evengoed gaan om natuurontwikkeling, zonnevelden, of waterbergingsgebieden. Een aantal van deze voorbeelden zullen verder in onze zienswijze nog aan bod komen.</p>	<p>doorkijk naar de periode daarna. Daarbij wordt gekeken naar de bevolkingsprognose. Aan de hand daarvan wordt een verdeling gemaakt van nieuwe woningen per kern. Hierbij zijn we afhankelijk van waar het mogelijk is om woningen te realiseren.</p> <p>De genoemde 250 woningen stonden al in die planning, maar worden eerder gerealiseerd dan oorspronkelijk aangenomen. De 1000 extra woningen, komen bovenop de al aanwezige planning. De woningen van de Oosters stonden al in de woningbouwplanning. Er is in onze ogen dan ook voldoende spreiding van woningen over de kernen.</p> <p>Bij het besluit om al dan niet mee te werken aan initiatieven voor nieuwe ontwikkelingen, wordt altijd gekeken naar wat wel en niet passend is in de omgeving. Daarbij wordt ook gekeken of een ontwikkeling geen onevenredige belemmeringen oplevert voor andere functies in de omgeving.</p>	
	23.4	<p><u>Gedeelde waarden (p.56)</u> In de opsomming van gedeelde waarden die ervoor zorgen dat de gemeente Heusden een aantrekkelijke gemeente is ontbreekt de waarde die de agrarische sector heeft voor de beleving van het Heusdense</p>	<p>Pagina 56 geeft de visie voor het grondgebied van de gemeente op hoofdlijnen. Deze wordt in de rest van het hoofdstuk verder uitgewerkt. Het is hierdoor niet mogelijk om alles in dit</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>landschap, terwijl daar in enkele citaten in het ontwerp wel naar gerefereerd wordt. In een omgeving die steeds meer verstedelijkt is het buitengebied een groene long waar de Heusdense burgers graag vertoeven, Door te zorgen voor dier en plant is de agrarische sector nog steeds de grootste beheerder van het buitengebied. Indiener vindt het jammer dat deze waarde en de rol van de sector hierin niet expliciet benoemd wordt.</p>	<p>hoofdstuk expliciet te benoemen. Voor gemeente Heusden staat de zeer gewaardeerde en belangrijke rol van de agrarische sector bij het beheer van het buitengebied niet ter discussie.</p>	
	23.5	<p><u>Leegstaande agrarische bebouwing (p.60)</u> Het is goed dat er meer ruimte wordt geboden voor leegstaande agrarische bebouwing, om zo het buitengebied vitaal te houden. Daarbij geldt wel, zoals hierboven al door ons vermeld, dat alle initiatieven goed afgewogen dienen te worden tegen (mogelijke belemmeringen voor) de aanwezige agrarische bedrijvigheid in het buitengebied. Wij zijn niet tegen experimenten, maar het klinkt op voorhand wel alsof er veel meer "out of the box" kan worden gedacht. Om het in woorden van Johan Remkes te beschrijven zijn wij van mening dat niet alles kan, en er vooral gekeken moet worden naar wat wel kan.</p>	<p>Verwezen wordt naar de laatste alinea onder punt 23.3:</p> <p>Bij het besluit om al dan niet mee te werken aan initiatieven voor nieuwe ontwikkelingen, wordt altijd gekeken naar wat wel en niet passend is in de omgeving. Daarbij wordt ook gekeken of een ontwikkeling geen onevenredige belemmeringen oplevert voor andere functies in de omgeving.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	23.6	<p><u>Inrichten van waterbergingsgebieden</u> Het ontwerp straalt uit dat belangrijke thema's zoveel mogelijk integraal worden opgepakt. Bijvoorbeeld bij het inrichten van waterbergingsgebieden wordt in het ontwerp de koppeling gelegd naar het versterken van natuurgebieden. Echter, de wens in de maatschappij dat de agrarische sector extensiever wordt brengt met zich mee dat de er voldoende agrarische grond beschikbaar dient te blijven voor de agrarische sector.</p>	<p>De inzet bij de realisatie van waterbergingen is om dat op een integrale wijze te doen. Om de problematiek van het stedelijk gebied te kunnen aanpakken zijn ook waterbergingen nodig. Een logische combinatie ligt daar met natuur en biodiversiteit. Dit soort gebieden ligt dichtbij het stedelijk gebied en kan daarmee ook een rol vervullen in recreatie, verhelpen van droogte en</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Meervoudig ruimtegebruik kan juist ook voor de verduurzaming van de agrarische sector een kans zijn. Zeker wanneer water maar incidenteel en tijdelijk dient te worden opgevangen is het zoeken naar ruimte voor tijdelijke waterberging goed te combineren met (extensieve) veehouderij. Ook hier geldt weer dat naar het zoeken van de juiste gebieden de gevolgen voor de agrarische structuur meegewogen dienen te worden.</p>	<p>hittestress en wellicht met meervoudig ruimtegebruik ook voor extensief agrarisch gebruik. Die zoektocht gaan we aan.</p>	
	23.7	<p><u>Uitwerking N2000 maatregelen (p.78)</u> Hier passeert de gemeente door enkel de provincie te benoemen als samenwerkingspartner in een klap meerdere partijen die een rol spelen in de gebiedsgerichte aanpak (GGA) voor Natura 2000 gebieden. In de GGA proberen diverse partijen in gezamenlijkheid naar oplossingen te zoeken voor de verschillende opgaven in een gebied. Daarbij heeft de agrarische sector niet alleen een sterk belang, maar kan zij ook een aandeel in de oplossing bieden door het leveren van ecosysteemdiensten. Op dezelfde pagina geldt eigenlijk hetzelfde voor het afronden van het natuurnetwerk, met dien verstande dat daarbij wel naar een grote groep partners wordt gekeken. Ook hier wordt voorbijgegaan aan de rol die agrarische ondernemers kunnen spelen bij de realisatie van het natuurnetwerk want in deze grote groep van partners ontbreken (collectieven van) boeren. We vallen in herhaling, want sowieso geldt ook voor het afronden van het natuurnetwerk dat een integrale benadering waarin natuurrealisatie gekoppeld wordt aan versterking van de agrarische structuur de voorkeur heeft boven het snel opkopen van gronden van stoppende boeren</p>	<p>Binnen de GGA wordt inderdaad samengewerkt met meer partners dan alleen de provincie. De gemeente werkt ook samen met (collectieven van) boeren, natuurverenigingen en andere belanghebbenden. De gemeente erkent dat boeren een belangrijke rol spelen in de realisatie van het natuurnetwerk. Sompen en Zooislagen wordt benoemd, omdat we ons inzetten om dat project af te ronden. Het is in die zin geen voorbeeld van het proces. Inhoudelijk ingaan op dat project, danwel het proces dat daar gelopen wordt is binnen de visie niet op zijn plaats. We nemen dit onderdeel van de zienswijze ter kennisgeving aan.</p> <p>Het heeft de voorkeur van de gemeente om met een collectief voorstel te werken. Daar waar geen passend collectief gebiedsbod kan worden gedaan, kan gekeken worden of maatwerk mogelijk is om individuele ondernemers te</p>	<p>Reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Aan de zin 'In samenwerking met de provincie treffen we herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor de Natura 2000-gebieden, zodat wordt voldaan aan de Europese doelen. In hoofdstuk 3 onder het speerpunt 'Verbonden natuurgebieden, wordt na het woord provincie: "(collectieven van) boeren, 'natuurverenigingen en andere belanghebbenden" toegevoegd.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>ten behoeve van natuurrealisatie. In dat opzicht vinden wij het voorbeeld waarbij Stichting Ark aan de slag is bij Sompen en Zooslagen geen goed voorbeeld. Tenslotte voor wat betreft deze pagina: het voorstel dat ZITO zelf met een voorstel komt voor natuurbeheer, wat in de plaats komt van individuele subsidieaanvragen, is enigszins ongelukkig geformuleerd. ZITO wil hierin graag nauw samenwerken met het collectief voor Agrarisch Natuurbeheer Midden-Brabant en Duinboeren. Voor het landelijk Programma Natuur heeft ZITO met het collectief dan ook een gezamenlijk voorstel in voorbereiding, en in algemene zin werken we aan nieuwe verdienmodellen voor ecosysteemdiensten voor boeren, zoals bijvoorbeeld "carbon farming". Het kan echter in onze beleving niet zo zijn dat waar geen passend collectief gebiedsbod kan worden gedaan, maar er wel de bereidheid is van een individuele agrarische ondernemer om een bijdrage te leveren aan natuur- en landschapsbeheer deze mogelijkheid niet geboden wordt. Dit zou dan de verduurzaming van dit bedrijf in de weg staan en dat kan niet de bedoeling zijn.</p>	<p>ondersteunen in het verduurzamen. Het is niet de bedoeling om de verduurzaming van bedrijven in de weg te staan.</p>	
	23.8	<p><u>Speerpunt meervoudige waardecreatie vrijkomende grond (p.79)</u> An sich kunnen wij een pleidooi voor meervoudig ruimtegebruik volgen, maar de gedachte om per vrijkomende locatie de meest kansrijke invulling te bekijken zouden wij graag ruimer bezien. Immers, door middel van kavelruil kan er ook op andere plaatsen gewerkt worden aan meerdere doelen en aan versterking van de agrarische structuur. Het mes snijdt</p>	<p>In de visie worden de diverse doelen verwerkt in speerpunten. Dat betekent niet dat in specifieke gevallen naar één speerpunt gekeken wordt. De gemeente gaat voor een integrale benadering, waarbij alle aspecten betrokken worden. De zoektocht naar hoe we extensivering en meervoudig ruimtegebruik kunnen realiseren gaan we aan. Op pagina 81</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		dan aan meerdere kanten. Daarbij willen we nogmaals bepleiten dat het extensiveren van de landbouw ook vraagt om het beschikbaar houden van gronden voor landbouw. Dit staat verderop in het ontwerp, op p.81, ook zo benoemd, maar in bovengenoemd speerpunt blijft het bij de omschrijving wat onderbelicht ten opzichte van andere doelen.	bieden we handvatten zoals het beschikbaar houden van andere gronden. Dat blijft een zoektocht. Die zoektocht wordt verder uitgewerkt in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.	
	23.9	<u>Pachtbeleid gemeente Heusden (p.78, 79, 81)</u> Op meerdere plekken wordt het pachtbeleid van de gemeente Heusden aangehaald als een middel om de transitie in de agrarische sector te faciliteren. Het ontwerp geeft er blijk van dat daarbij vooral gedacht wordt aan vergroeningsaspecten. Wij zouden graag zien dat er bij de nadere uitwerking ook gekeken wordt naar het lokaal sluiten van kringlopen. De focus lijkt nu qua transitie wel heel eenzijdig te liggen op natuurinclusieve landbouw als stip op de horizon, terwijl dit enkel een van de transitierichtingen is. Uiteindelijk is het breder gedeelde perspectief naar onze beleving vooral een landbouw die circulair is.	Het pachtbeleid is inderdaad een middel om de transitie in het buitengebied te faciliteren. Daarbij is vergroening een van de aspecten, maar wordt ook gekeken naar andere transitie richtingen. Zoals genoemd op pagina 79 van de Omgevingsvisie, is circulaire landbouw één van die mogelijkheden. Pagina 81 gaat verder in op de transformatie naar circulaire landbouw. Daarbij wordt niet alleen naar het pachtbeleid gekeken, maar wordt gekozen voor een integrale benadering.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	23.10	<u>Ruimte voor productief landschap in de middenstrook (p.82)</u> Graag zouden wij wat duidelijker omschreven zien wat met "productief landschap" wordt bedoeld. In onze beleving ligt in deze strook het primaat bij de land- en tuinbouw.	Met productief landschap worden de huidige melkveebedrijven, agrariërs en tuinbouwbedrijven bedoeld. Landschap dat ingezet wordt voor land- en tuinbouw	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	23.11	<u>Multifunctioneel ruimtegebruik van zonnevelden (p.86)</u> Ook hier wordt wanneer het om meervoudig ruimtegebruik gaat alleen gekeken naar een combinatie	Multifunctioneel ruimtegebruik bij zonnevelden beperkt zich inderdaad niet tot alleen natuur en landschap. Ook de	Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie dat multifunctioneel

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		van zonnevelden met natuur en landschap. Wij vragen ons af waarom hierbij niet gekeken wordt naar land- en tuinbouw. Er zijn immers ook voorbeelden denkbaar waarbij zonnevelden gecombineerd worden met land- en tuinbouw, zoals fruitteelt, begrazing en strokenteelt.	nuttige toepassing van de tussenuimte door bijvoorbeeld teelt en begrazing vallen daaronder.	ruimtegebruik niet uitsluitend bedoeld is voor invulling ten behoeve van natuur en landschap.
	23.12	<u>Warmtenet Hedikhuizen (p.88)</u> Wij hebben hierboven al het belang geschetst van het betrekken van de glastuinbouw bij initiatieven voor het benutten van restwarmte. Het verbaast ons daarom zeer dat bij het aanhalen van de casus warmtenet Hedikhuizen met geen woord over de glastuinbouw wordt gerept.	Het warmtenet Hedikhuizen is vooraleerst een initiatief van de dorpsgemeenschap en de coöperatie Hedikhuizen Duurzaam. De glastuinbouw wordt uitgenodigd zich bij hen te voegen.	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	23.13	<u>HoWaBo 2.0 (p. 89)</u> Het is tamelijk suggestief om nu al in het ontwerp op te nemen dat het waarschijnlijk is dat de Baardwijkse Polder ingezet wordt voor HoWaBo. Het planproces voor HoWaBo waarbij keuzes gemaakt gaan moet namelijk nog opgestart worden: In het stadium waar HoWaBo 2.0 zich nu bevindt zijn enkel nog maar bouwstenen benoemd. Het lijkt ons verstandig de procesgang binnen HoWaBo te laten plaatsvinden en hier nog geen uitspraken over te doen.	Howabo is inderdaad een separaat MER traject. Desalniettemin acht de gemeente het zorgvuldig om deze mogelijke ontwikkeling te schetsen in de omgevingsvisie .	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
	23.14	<u>Realiseren additionele waterberging (p. 90)</u> De vermelding dat in deze gebieden de landschappelijke verbetering en het verhogen van de biodiversiteit als belangrijke pijlers worden meegenomen vraagt (wederom) om de toevoeging dat ook agrarisch medegebruik in de vorm van extensieve vee beweiding een vorm van meervoudig ruimtegebruik kan zijn. Daarnaast dient er	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 23.6: De inzet bij de realisatie van waterbergingen is om dat op een integrale wijze te doen. Om de problematiek van het stedelijk gebied te kunnen aanpakken zijn ook waterbergingen nodig. Een	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>bij de planvorming rekening gehouden te worden met de agrarische structuur.</p> <p>Wij vinden het jammer te constateren dat we bij meerdere passages in het ontwerp beide opmerkingen dienen te maken. Daardoor bekruipt bij ons het gevoel dat er weliswaar erkenning is voor het huidige belang van onze sector voor de gemeente Heusden, maar dat bij de uitwerking op verschillende thema's (water, natuur en energie) de rol die onze sector daarbij kan spelen onvoldoende in beeld is. Juist vanwege de maatschappelijke wens om onze sector extensiever te laten produceren is areaalbehoud en daarmee meervoudig ruimtegebruik in de vorm van agrarisch (mede)gebruik voor onze sector, ook gezien het belang van voedselvoorziening, cruciaal.</p>	<p>logische combinatie ligt daar met natuur en biodiversiteit. Dit soort gebieden ligt dichtbij het stedelijk gebied en kan daarmee ook een rol vervullen in recreatie, verhelpen van droogte en hittestress en wellicht met meervoudig ruimtegebruik ook voor extensief agrarisch gebruik. Die zoektocht gaan we aan.</p>	
	23.15	<p><u>Ondersteuning door MogelijkMakers in Zuidelijk gebied (p.99)</u></p> <p>Als eerste willen wij onze waardering uitspreken over het creëren van de rol van MogelijkMakers die met de agrarische bedrijven op zoek gaat naar mogelijkheden om het bedrijf toekomstbestendig te maken. Wij denken dat hiermee invulling gegeven kan worden aan de behoefte bij een gedeelte van de agrarische ondernemers. Wat betreft het Zuidelijk gebied wordt daar echter een belangrijke randvoorwaarde aan verbonden:</p> <p>Boeren die hun bedrijfsvoering willen aanpassen of hun boerderij willen transformeren naar recreatie of andere passende voorziening kunnen op ondersteuning door MogelijkMakers rekenen. Zoals ook in het advies van Johan Remkes staat omschreven kan innovatie een</p>	<p>De mogelijkheid om door middel van innovatie de bedrijfsvoering te transformeren wordt opgehouden. Dit is een van de zaken die bedoeld wordt met het aanpassen van de bedrijfsvoering. We nemen dit duidelijker op in de visie. Zoals aangegeven, kunnen ondernemers daarbij rekenen op ondersteuning van MogelijkMakers. Dit geldt ook in het zuidelijke gedeelte van de gemeente.</p>	<p>Reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Bij de tekst onder hoofdstuk 3.3.3. onder 'Zuid' wordt de volgende tekst toegevoegd: 'Boeren die hun bedrijfsvoering willen aanpassen, <i>willen innoveren</i> of hun bedrijf willen transformeren...'</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>transitiespoor zijn waardoor ondernemers de milieudruk op de omgeving, zoals het N2000 gebied de Drunense Duinen, verminderen. Bovengenoemde omschrijving laat in het midden of dit een mogelijke richting is die door de gemeente ondersteund wordt. Indiener vraag ook het pad voor de ondernemers die langs deze weg hun bedrijf willen verduurzamen open te houden.</p>		
24. Inwoner	24.1	<p><u>Giersbergen</u> In de omgevingsvisie is te weinig aandacht voor Giersbergen en het gebied over het kanaal. Indiener woont aan de Duinweg en exploiteert daar een tuinbouwbedrijf. Een deel van de teelt (witlof) zal in de toekomst stoppen. Met die vrijgekomen ruimte wil de indiener caravans stallen. Omdat je als je ouder wordt tegenwoordig zo lang mogelijk thuis moet blijven wonen wil de indiener de mogelijkheid hebben om een woonunit te plaatsen op het erf, zodat een van de kinderen in het huis kan wonen en (mantel)zorg kan verlenen in het geval dat nodig is. Indiener verzoekt deze wensen mee te nemen in de visie.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1:</p> <p>In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Dat geldt dus ook voor het gebied onder het kanaal tot en met Giersbergen. Dat wordt in de visie wel tot uitdrukking gebracht in de tekst, maar niet op kaart. In het gebied met de arcering 'ruimte voor recreatie' voorzien we namelijk een belangrijke transitie. Die transitie is minder van belang voor het gebied onder het kanaal, omdat daar in mindere mate intensieve veehouderijen aanwezig zijn. Het is echter niet de bedoeling geweest om eventuele recreatieve nevenactiviteiten in het gebied onder het kanaal te beperken, zoals ook staat omschreven in de tekst. Het is bij</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1: De reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie met een tekst waarbij de kracht van het gebied onder het kanaal beter tot uitdrukking komt.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur - benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen. <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. Die balans houden we scherp in de gaten. Dan doen we door maatwerk toe te passen en elk verzoek individueel tegen het licht te houden. Zoals eerder vermeld is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.</p> <p>Voor wat betreft de laatste opmerking met betrekking tot een woonunit het volgende: het gebruik van (vrijstaande) bijgebouwen bij een woning als zelfstandige woningen en als afhankelijke woonruimte is in principe niet toegestaan. In het</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>bestemmingsplan Buitengebied 4e herziening wordt echter een uitzondering gemaakt als een dergelijke bewoning noodzakelijk is vanuit het oogpunt van mantelzorg. De afhankelijke woonruimte moet dan wel worden ingepast met een maximale oppervlakte van 80 m2. Ook mag er geen onevenredige aantasting plaatsvinden van in het geding zijnde belangen waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Ook kan dan gekeken worden naar het verzoek om caravans te stallen. Deze gewenste stalling valt buiten de scope van recreatieve mogelijkheden in het buitengebied (en dus het eerste deel van deze reactie). Het bestemmingsplan en de ontwikkelvisie buitengebied bieden mogelijkheden in het kader van statische opslag. Het staat indiener vrij om contact op te nemen met de gemeente om dit nader te bespreken.</p>	
25. Inwoner	25.1	<p><u>Vrachtverkeer & aandacht voor groenstroken</u> Indiener ziet graag meer aandacht voor vrachtverkeer binnen en tussen de kernen. Wellicht meer sturen / dwingen van dit vrachtverkeer richting de randwegen buiten de kernen om. Hierdoor minder overlast geluid / fijnstof binnen de kernen en minder gevaarlijke situaties overig verkeersdeelnemers op bijvoorbeeld schoolroutes. In mijn situatie bijvoorbeeld overlast vrachtverkeer op de Bosscheweg tussen Drunen en</p>	<p>Binnen het GVVP zijn diverse maatregelen opgenomen die moeten zorgen dat zwaar verkeer zoveel als mogelijk buiten de woonkernen rijdt.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Nieuwkuijk. Ook de ontsluitingen van de industrieterreinen via randwegen, om een en ander zoveel mogelijk te spreiden. Los puntje: tegengaan door (geluids)overlast door drempels, wellicht aanpassen naar andere oplossingen. Tevens opmerking op groene zones tussen en achter lintbebouwingen diverse kernen. Meer aandacht om deze zo te houden en niet verder om te zetten in bouwgronden. Dit om zodoende groene karakter te behouden.</p>		
26. Inwoner	26.1	<p><u>Ruimte voor recreatie Duinweg / Giersbergen / Margrietweg.</u> Zienswijze komt inhoudelijk overeen met zienswijze 5.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1:</p> <p>In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Dat geldt dus ook voor het gebied onder het kanaal tot en met Giersbergen. Dat wordt in de visie wel tot uitdrukking gebracht in de tekst, maar niet op kaart. In het gebied met de arcering 'ruimte voor recreatie' voorzien we namelijk een belangrijke transitie. Die transitie is minder van belang voor het gebied onder het kanaal, omdat daar in mindere mate intensieve veehouderijen aanwezig zijn. Het is echter niet de bedoeling geweest om eventuele recreatieve nevenactiviteiten in het gebied</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1: De reactie geeft aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie met een tekst waarbij de kracht van het gebied onder het kanaal beter tot uitdrukking komt.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>onder het kanaal te beperken, zoals ook staat omschreven in de tekst. Het is bij het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur - benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen. <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. Die balans houden we scherp in de gaten. Dan doen we door maatwerk toe te passen en elk verzoek individueel tegen het licht te houden. Zoals eerder vermeld is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.</p>	
27. Duurzaam tussen Dijk en Duin (+ aanvulling)	27.1	<p><u>Algemeen</u> Het bestuur van de vereniging 'Duurzaam tussen Dijk en Duin', vertegenwoordigt de belangen van de grondeigenaren, bewoners en ondernemers van het gebied tussen de Heidijk en Kanaaldijk in de gemeente</p>	<p>HoWaBo doorloopt een separaat MER traject. Het feit dat gebieden kansrijk zijn voor waterberging en als bouwsteen zijn aangegeven binnen HoWaBo is de reden om deze op te nemen in de</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Heusden. Het bestuur ziet in de omgevingsvisie dat er meerdere claims op dit (leef-) gebied liggen of gelegd gaan worden, waarvan we de consequenties niet kunnen overzien. Indiener is het hierdoor met deze omgevingsvisie niet eens. Dat wordt toegelicht aan de hand van onderstaande onderwerpen.</p> <p><u>HoWaBO</u> Iedere vorm van overstroming heeft ernstige gevolgen voor de landbouwbedrijven. Het gebied is ingericht om duurzaam voedsel te produceren en circulaire landbouw. Het bestaansrecht van de agrarische bedrijven in dit gebied wordt bedreigd door deze plannen. Een overstroming betekent dat de grond jaren niet kan worden gebruikt voor voedselproductie. Het bodemleven wordt verstoord waardoor biodiversiteit verloren gaat. Niet alleen een overstroming maar de plannen zorgen al voor een directe economische bedreiging.</p>	<p>Omgevingsvisie. De keuze of een gebied en in welke mate en met welke inrichting ingezet wordt is onderdeel van die MER. Daarin worden de bedrijfsvoering, de waterkwaliteit, schade et cetera meegenomen.</p>	
	27.2	<p><u>Windvisie</u> Gedacht wordt aan: -Gezondheidsrisico's -Slagschaduw -Laag frequent geluid Er is nog geen eenduidig deskundig rapport over deze aspecten.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 1.1:</p> <p>Dit zijn aspecten die pas spelen bij concrete plaatsing van windturbines en waarbij aangetoond dient te worden dat voldaan wordt aan de vereisten.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
	27.3	<p><u>Recreatie</u> Een gedeelte van de vereniging* is tegen grootschalige recreatie in dit gebied om dat dit de duurzaamheid en de leverbaarheid in dit gebied ernstig verstoort. Wij zijn</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1:</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 5.1: De reactie geeft aanleiding om de</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>dan ook zeer verbaasd dat deze plannen lijnrechtstaan tegenover de door onze gemeente gewenste duurzame landbouw.</p> <p>*Op 27 januari 2023 is door de vereniging een aanvullend schrijven gestuurd waarin een nuancering is aangebracht. Binnen de vereniging is er geen 100% overeenstemming over het naar voren gebrachte punt met betrekking tot grootschalige recreatie.</p>	<p>In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat we tussen de Loonse en Drunense Duinen en de verstedelijkte strook een aantrekkelijk recreatief gebied zien ontstaan waarin kleinschalige toeristische voorzieningen hand in hand gaan met het boerenleven en natuurontwikkeling. Dat geldt dus ook voor het gebied onder het kanaal tot en met Giersbergen. Dat wordt in de visie wel tot uitdrukking gebracht in de tekst, maar niet op kaart. In het gebied met de arcering 'ruimte voor recreatie' voorzien we namelijk een belangrijke transitie. Die transitie is minder van belang voor het gebied onder het kanaal, omdat daar in mindere mate intensieve veehouderijen aanwezig zijn. Het is echter niet de bedoeling geweest om eventuele recreatieve nevenactiviteiten in het gebied onder het kanaal te beperken, zoals ook staat omschreven in de tekst. Het is bij het toestaan van recreatieve mogelijkheden wel van belang om de balans tussen beschermen en benutten te bewaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur 	<p>Omgevingsvisie aan te passen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie met een tekst waarbij de kracht van het gebied onder het kanaal beter tot uitdrukking komt.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>- benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.</p> <p>Het gaat dan met name om eventuele (extra) druk die kan ontstaan op Natura-2000 gebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen. Die balans houden we scherp in de gaten. Dan doen we door maatwerk toe te passen en elk verzoek individueel tegen het licht te houden. Zoals eerder vermeld is nadere uitwerking van het landelijk gebied voorzien in de actualisatie van de ontwikkelingsvisie buitengebied.</p> <p>In geen gevallen wordt grootschalige recreatie genoemd als ontwikkelrichting. Wel willen we kleinschalige recreatieve ontwikkelingen toestaan. Deze ontwikkelingen kunnen juist ondersteunend zijn aan bestaande landbouwbedrijven en hun duurzaamheidsdoelen (minder stikstof).</p>	
28. Eigenaren glastuinbouwbedrijf Duinweg	28.1	<u>Woningbouwontwikkeling Drunen-Oost</u> De reactie richt zich op het gebied ten zuiden van Drunen, nabij de Duinweg 19 en Zwaluwmoersedreef. Hier exploiteert de indiener met 4 partners in vennootschapsverband al jaren een glastuinbouwbedrijf (in totaal ca. 4,6 ha grond, met daarnaast nog bijna 1,4	Verwezen wordt naar de reactie onder punt 8.1: Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op	Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>ha grond. Het gebied is in deze visie ineens niet (meer) als afweegbaar transitiegebied omschreven. Dat bevreemdt indiener en vennoten ten zeerste. Graag zouden zij hun rechten t.a.v. het glastuinbouwbedrijf willen behouden. Vanwege de hoge energiekosten, naast andere factoren zoals stikstof en arbeid wordt het steeds lastiger dat voort te zetten. In het belang van de leefbaarheid en ontwikkeling van Drunen, evenals het belang van een gezond transformeerbaar bedrijf verzoekt de indiener dan ook om alsnog explicieter aan te geven en op te nemen in de nog vast te stellen Omgevingsvisie, dat in deze zone een transformatie naar energiearm wonen mogelijk moet zijn.</p>	<p>hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en groene verstedelijkte strook.'</i> Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk mogelijk. Daarbij moet wel gezegd worden dat de Provincie, maar ook andere regionale samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente. Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden. De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie. Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat landen. Dat hangt af van de gestelde kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'.</p>	
29. Inwoner	29.1	<p><u>N267</u> De N267 betreft een provinciale weg en de Noord-zuid verbinding door de Gemeente maar ook de schakel met het Land van Heusden en Altena. Samen met de A59 (oost-west) vormt het de primaire verkeersaders in de Gemeente Heusden</p> <p>Ooit was voor de N267 in de berm ruimte gereserveerd voor een verdubbeling tot een snelweg van Gorinchem naar Eindhoven via de Drunense Duinen. Dit is al lang van de baan en provincie medewerkers hebben de indiener afgelopen jaren meerdere keren bevestigd dat er geen intentie meer is de weg ooit nog te verdubbelen. Kadastraal betreft het ruimtebeslag van de provinciale weg N267 vanaf de Maas tot het Ei van Drunen ca 30 ha. Hiervan zal slechts ca. 5 ha. (20%) verhard zijn.</p> <p>Een deel van het ongebruikte ruimtebeslag betreft voor de weg benodigde berm en watergangen. het</p>	<p>Bij nader overleg met de provincie worden de genoemde voorstellen meegegeven als potentiële meekoppelkansen.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>grootste deel heeft echter geen enkele functie en ligt er ongebruikt bij.</p> <p>Bij Oudheusden ligt bijvoorbeeld een "half klaverblad" van alleen al ca 10 ha. waarvan eveneens slechts 20% verhard is.</p> <p>De provincie lijkt bovendien binnen afzienbare tijd voornemens groot onderhoud te verrichten aan de N267 evenals technische aanpassingen. Een prima moment om als gemeente met de inwoners en bedrijven daar integraal over mee te denken?</p> <p>De mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik zijn visie-cadeautjes die nu niet uitpak worden. Het duurt dan minimaal één generatie voor er weer groot onderhoud zal plaatsvinden en werk met werk gemaakt kan worden.</p> <p>Voorbeelden visie mogelijkheden en meervoudig ruimtegebruik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rotonde (en alle voordelen daarvan) bij Oud Heusden in plaats van Heesbeen (problematisch); - stil(ler) asfalt - geluidshinder 13.000 voertuigen per dag vlak langs Oud Heusden; - geluidswal Oud Heusden; - onderdoorgang (als geen rotonde mogelijk is) bij Oud Heusden naar de Eendekooi en Elshout; - (snel)fietsverbinding N-Z aansluitend op de snelfietsverbinding Oost-West bij het land van Ooit; Overigens aansluitend op de Hoeven (Elshout en Haartsteeg), de tuinbouwweg (industrie en werkgelegenheid, schakel in de Noord-Zuid verbinding van de 2 toeristische trekpleisters Drunense Duinen en vesting Heusden via het Land van Ooit etc. 		

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<ul style="list-style-type: none"> - wandelroute Noord-Zuid met aansluiting op de EVZ (ecologische verbindingzone) (Oost-West) van de koningsvliet, landgoed pax, Vesting Heusden, industrie en tuinbouw rondom het ei, initiatief Land van Ooit, ect. - 5 km lint van zonnepanelen (naast het fietspad) en aansluiting via zonneveld Oud Heusden; - reservering kabel en leidingstrook Noord-Zuid; - parallelweg langzaam (agraris) verkeer Noord-Zuid met aansluiting op de kruisend infra Oost-West; - groene slinger & beplanting mogelijkheden - biodiversiteit, compensatie kap en versterking. 		
30. Heemkunde-kring Onsenoort	30.1	<p><u>Langstraten straten met cultuurhistorische waarde</u> De Stichting Vlijmens Lint heeft een zienswijze ingediend waarin aandacht gevraagd wordt voor een drietal aspecten. Als cultuur-historische vereniging wil Heemkundekring Onsenoort de daarin opgenomen aandachtspunten 1 en 2 graag ondersteunen. Het betreft het explicieter maken van:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het belang van de fraaie Langstraat straten in onze gemeente en dorpskernen, en 2. Het belang van de historische ringdijk rondom 'het eiland van Heusden' Wat alle dorpen gemeen hebben is het ontstaan vanuit veenafravingen en de verbindende wegen, gelegen op hoge dekzandruggen. Het is deze Langstraatweg, die in onze dorpen tot de kenmerkende lintbebouwing geleid heeft. Waar in Vlijmen nog meerdere 'linten' als oost-west verbinding aanwezig zijn, geldt dat niet voor de andere genoemde kernen. De lintstructuur omvat de volgende straten. 	<p>Zienswijze komt inhoudelijk overeen met zienswijze 4. Daarom wordt verwezen naar desbetreffende reactie onder punt 4:</p> <p>De historisch kenmerkende dorpslinten zijn belangrijk voor de identiteit van de verschillende dorpen en de gemeente. Bij de beschrijving van de verschillende dorpskernen in hoofdstuk 2.3 en in de inleiding wordt in beschrijvende zin voldoende aandacht besteed aan de lintbebouwing van kenmerkende Langstraat-dorpen. Er volgt een toevoeging in de Omgevingsvisie die niet alleen in beschrijvende zin tegemoet komt aan de wensen en zorgen die zijn geuit in de zienswijze, maar waarbij ook aandacht wordt besteed in tekst en kaart aan het behoud van historisch waardevolle dorplinten die de gemeente rijk is.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 4:</p> <p>Er volgt een aanpassing in de Omgevingsvisie die meer tegemoet komt aan de wensen en zorgen die zijn geuit in de zienswijze. Een toevoeging volgt waarbij aandacht wordt besteed in tekst en kaart aan het behoud van historisch waardevolle dorplinten die de gemeente rijk is.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>Vlijmen 1. Grote Kerk, de Akker, de Wolput 2. Meliestraat, Julianastraat, Voorstraat, Wolput 3. Meliestraat, Wilhelminastraat, Achterstraat, Wolput</p> <p>Nieuwkuijk Onsenoortsestraat, Nieuwkuijksestraat, Bosscheweg</p> <p>Drunen Bosscheweg, Grotestraat, Eindstraat</p> <p>Haarsteeg Mommersteeg, Haarsteegsestraat, De Hoeven</p> <p>Elshout Mariëndonkstraat, Kerkstraat, Kapelstraat</p> <p>Uit de zienswijze Vlijmens Lint: <i>De kern van de dorpslinten zijn samen met de ringdijk de oudste cultuurhistorische elementen van de afzonderlijke dorpen en geven het karakter aan de dorpen. Het belang van de herkenning van deze straten leeft in alle dorpen, bij bewoners, maar ook bij bezoekende passanten, zoals de talloze wandel- en fietsverenigingen. Voor al deze linten zou in onze opinie een beter omgevingsbeleid ontwikkeld moeten worden om het specifieke karakter te behouden en waar mogelijk te herstellen.</i></p> <p>Heemkundekring Onsenoort onderschrijft deze stellingname volledig vanuit en zijn uiteraard graag</p>		

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		bereid om de kenmerkende elementen van deze lintdorpen te delen.		
	30.2	<p><u>Ringdijk rondom het Eiland Heusden</u></p> <p>De ringdijk is onderdeel van het oudste dijkensysteem van Nederland, de Grote Waard uit 1200. Mooi dat er aandacht besteed wordt aan de Zuiderwaterlinie, en ook wel aan de historische ringdijk. Deze ringdijk is mede uniek, omdat het een fietsroute van 35 km betreft, waar het uitzicht altijd perfect is. In het boekje 'Fietsen over de Ringdijk' van Heemkundekring Onsenoort wordt de fietser begeleid met alle relevante informatie over de cultuurhistorie van ons buitengebied. Echter, om van deze ringdijk een derde toeristische trekker te maken naast en tussen Duinen en Vesting Heusden, zal de kwaliteit van de fietspaden op de dijk op veel plaatsen aandacht moeten krijgen met als resultaat verbetering en mogelijk verbreding.</p>	<p>We streven altijd naar een opwaardering van ons fietsnetwerk. Hierbij zoeken we naar het zoveel als mogelijk samen optrekken met andere disciplines om werk met werk te maken.</p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>
31. Inwoner	31.1	<p><u>Woningbouwlocatie Drunen-Oost</u></p> <p>Indiener viel op dat na een jarenlange periode van een lage woningbouw in de kern Drunen ook nu nauwelijks aandacht is voor deze kern. Als mede-belanghebbende (kleine grondeigenaar) richt de indiener zich meer speciaal op het gebied Eendenkooi-Zwaluwmoersedreef. In de 70-er jaren van de vorige eeuw werd een aanzienlijk deel van dit gebied aangewezen als bouwlocatie. Op dit voormalig agrarisch gebied werden op grote percelen bungalows/villa's gebouwd. In dit aanvankelijk lege gebied werden fraaie tuinen aangelegd met als gevolg dat de bewoners nu feitelijk midden in de natuur wonen.</p>	<p>Verwezen wordt naar de reactie onder punt 8.1:</p> <p>Een ontwikkeling op deze locatie wordt gezien vanuit de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Heusden. Op hoofdlijnen zou een ontwikkeling op deze locatie mogelijk voorstelbaar zijn. Wij verwijzen naar een stuk tekst in de visie waarbij wordt ingegaan op een algemene trend van verstedelijking: <i>'We zien een ontwikkeling waarbij Drunen, Vlijmen, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg naar elkaar toegroeien tot een levendige en</i></p>	<p>Reactie geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.</p>

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
		<p>In het meer noordelijk gelegen gebied is de situatie iets anders. Er is een klein bos, het restant van een oorspronkelijke eendenkooi, een bomenlaan, houtwallen etc. Het land is overwegend niet in gebruik niet door de eigenaren maar wordt als gras- en maisland verhuurd. In het gebied worden enkele (forse) percelen bedrijfsmatig gebruikt, dit betreft glastuinbouw en een tuincentrum. Het is een behoorlijk versnipperd gebied met achterstallig onderhoud, waar de ruilverkaveling in de 60-er jaren van de vorige eeuw haar sporen heeft nagelaten en de cohesie beperkt is. Ik pleit voor woningbouw in deze omgeving. Hierbij dienen de bovenvermelde natuurlijke elementen in tact te blijven waardoor "hier omheen" een woonwijk kan ontstaan waarbij wonen en natuur samenvloeien.</p> <p>Er is sprake van een unieke kans om een bijzonder woonwijk te realiseren en de natuur verder te ontwikkelen. Een win-win situatie. Dit project wordt breed gedragen door de grondeigenaren. De behoefte aan woningen in de kern Drunen is groot. Het plan wijkt af van overige plannen zoals Wolfshoek en Steenenburg v.w.b. de intensiteit van bouwen en integratie van de natuur. Uitwijking naar deze gebieden is voor veel woningzoekenden in Drunen minder aantrekkelijk. Indiener verzoekt om medewerking aan dit plan en verzoekt om nadere toelichting te geven op dit plan.</p>	<p><i>groene verstedelijkte strook.</i> Daarbij wel rekening houdend met de realisatie van kwalitatief groen en de opvang en berging van water als randvoorwaarde bij dergelijke ontwikkelingen. Ook wordt hittestress als thema genoemd als aandachtspunt.</p> <p>Bovenstaande wordt afgezet tegen het provinciale beleid, omdat het plangebied in landelijk gebied ligt. In de Interim-Omgevingsverordening (in werking tot de komst van de Omgevingswet) van de Provincie is het plangebied aangewezen als 'verstedelijking afweegbaar'. Deze arcering is door de Provincie weggehaald in nieuw beleid, maar er blijft maatwerk mogelijk. Daarbij moet wel gezegd worden dat de Provincie, maar ook andere regionale samenwerkingsverbanden, voorkeur geven aan inbreiding boven uitbreiding. Met een stevige motivatie en constructief overleg blijft maatwerk mogelijk.</p> <p>Een woningbouwontwikkeling op deze locatie kan op termijn in beeld komen als potentiële uitbreidingslocatie. Meerdere locaties blijven echter in beeld om in de toekomst te kunnen voorzien in de woningbehoefte binnen de gemeente.</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			<p>Waarbij het ontwikkeltempo per potentiële locatie kan verschillen en daadwerkelijke ontwikkeling onzeker blijft, afhankelijk van de uiteindelijke ontwikkelmogelijkheden. De gemeente maakt hierin een nadere afweging en prioritering en kiest hierbij uit meerdere voorstelbare locaties. Hiermee behouden we de ruimte om te kunnen sturen op basis van de relatieve geschiktheid, haalbaarheid en risico's per potentiële ontwikkellocatie.</p> <p>Rekening houdend met lopende ontwikkelingen binnen de bestaande woningbouwplanning en het absorptievermogen van de markt is het dus niet zeker waar en wanneer een volgende uitbreidingslocatie precies gaat landen. Dat hangt af van de gestelde kaders in de woonvisie en het grondbeleid van de gemeente.</p> <p>Gekozen is om dit gebied niet op te nemen als 'mogelijk kansrijk' op de kaart van de visie. Dat deze locatie niet specifiek zodanig wordt opgenomen houdt echter niet in dat de locatie niet in de toekomst alsnog ontwikkeld kan worden. De visie biedt immers enkele aanknopingspunten voor een potentiële ontwikkeling op deze locatie. Alleen de locaties waarover reeds bestuurlijke</p>	

Indiener	Nr.	Zienswijze	Reactie gemeente Heusden	Gevolgen voor de visie
			afstemming heeft plaatsgevonden worden opgenomen op de kaart als 'mogelijk kansrijk'.	